

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKOKULLARDA SERBEST KIYAFET
UYGULAMASININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet SAĞLAYAN

Danışman: Doç. Dr. Mehmet TURAN

Elazığ, 2015

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Mehmet SAĞLAYAN'ın hazırlamış olduğu “İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı tez, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda yüksek lisans/doktora tezini oy birliği/oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

İmza

1: Doç. Dr. Mehmet TURAN

2:

3:

4

5.

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Mehmet TURAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

(imza)
Mehmet SAĞLAYAN

.../.../.....

ÖN SÖZ

Bu çalışma Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünü, Problem, Araştırmanın Amacı, Araştırmanın Önemi, Sayıtlar, Sınırlılıklar ve Tanımlar; ikinci bölümünü, ilgili araştırmalar ve kavramsal çerçeve, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi, dördüncü bölümünü; araştırmanın bulguları ve yorumlar, beşinci bölümünü de; araştırma sonuçları ve öneriler oluşturmaktadır.

Araştırma konusunun seçilmesinde, araştırmanın yönlendirilmesinde ve geliştirilmesinde yapıcı eleştirileri ve tavsiyeleriyle desteğini esirgemeyen değerli tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehmet TURAN'a teşekkür ederim.

Ayrıca hayatım boyunca ve çalışma sırasında sürekli yanımda olan benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen sevgili eşim ve çocuklarıma da teşekkürü bir borç bilirim.

Mehmet SAĞLAYAN

ELAZIĞ-2015

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İLKOKULLARDA SERBEST KIYAFET UYGULAMASININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mehmet SAĞLAYAN

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Anabilim Dalı

Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Elazığ, 2014, Sayfa: XII + 88

Bu araştırmanın amacı, ilkokullarda serbest kıyafet uygulamasına ilişkin okul yöneticisi ve öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada, tarama modeline dayalı betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anketin hazırlanması aşamasında öncelikle ilgili literatür taranmıştır. Uzman görüş ve ön uygulama sonucunda ankete son şekli verilmiştir. Öğretmen ve okul yöneticilerine uygulanmak amacıyla 40 sorudan oluşan anket formu hazırlanmış ve araştırmada kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini 2013–2014 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilinde ilkokullarda görev yapan okul yöneticisi ve sınıf öğretmenlerinden oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Elazığ ilinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 407 sınıf öğretmeni ve 44 okul yöneticisi olmak üzere toplam 451 eğitimciden oluşturmaktadır.

Uygulanan anketlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde “ SPSS 16.0” istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Ankette yer alan görüşlerin frekans (f), yüzde

(%) dağılımları hesaplanmış ve aritmetik ortalamaları değerlendirmede dikkate alınmıştır.

Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlar, okul yöneticisi ve öğretmenlerin serbest kıyafet uygulamasının psiko-sosyal etkileri ve fizyolojik etkileri açısından öğrenciyi kısmen olumlu şekilde etkileyeceği kanısında olduğunu göstermekteyken; ekonomik açıdan, öğretim başarısına etkileri açısından ve okulda güvenliğin sağlanmasına etkileri açısından, öğrenciyi olumsuz şekilde etkileyeceği kanısında olduğunu göstermektedir. Okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerinin benzer yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre, kadın öğretmen ve okul yöneticilerin serbest kıyafet uygulamasını erkek öğretmen ve okul yöneticilerine göre daha olumlu karşıladıkları görülmektedir.

Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre, okul yöneticisi ve öğretmenlerin meslek kıdem yıllarına göre bakıldığında genç öğretmenlerin serbest kıyafet uygulamasına mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlere göre daha olumlu karşıladıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul kıyafetleri, kıyafet serbestliği, öğretmen, yönetici

ABSTRACT

Master Thesis

Free Clothing Applications in Education

Mehmet SAĞLAYAN

**Fırat University
Institute of Educational Science
Department of Primary Education
Division of Class Teaching
Elazığ-2014, Page: XII + 88**

The aim of this search is to determine the apinions of administrators and teachers about Free Clothing Application in Education.

In this search, descriptive search method based on Scanning Model is used. Questionnaire is used as an istrument of data acquisition in this search During the preparation of the questionnaire, firstly, related literature is used. A questionnaire composing of 40 questions, is prepared by taking ideas of teachers and administrators. This questionnaire is applied to sample group consisting of students, teachers and school administrators.

The research universe consists of administrators and teachers in primary schools in Elazığ during 2013-2014 academic year. The sample group of the research consists of 451 educators including 407 teachers and 44 administrators choosen with Coincidental Sampling Method in Elazığ.

In the evaluation of the inputs acquired by questionnaires, “SPSS 16.0” statistical package programme is used. The frequency (N) percentage (%) distrubition and arithmetic averege of opinions included in the questionnaire are calculated.

The ideas of administrators, teachers, students and school administrator about their affection from the Free Clothing Application in schools are determined by taking into consideration of frequency, percetange and standart deviation of answers given to questions in the survey in line with the inputs obtained from the research.

The results obtained from research datum, show that, The Free Clothing Application of administrators and teachers affect the students positively in terms of psycho-social and physiological effects, while they affect them negatively in terms of economy, academic success and security of school. Also the ideas of teachers and administrators are in the paralel direction.

When the results obtained from research datum are analyzed according to seniority date of administrators and teachers, it is observed that young teachers meet Free Clothing Application more pisitively than senior teachers.

When the results obtained from research datum according to sexuality of teachers, it is observed that ferrale teachers and administrators meet Free Clothing Application more positively.

Key Words: School Uniforms, Free Clothing, Teacher, Administrator

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ONAY	I
BEYANNAME	II
ÖN SÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar LİSTESİ	XI
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	XII
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.2.1. Alt Amaçlar	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sayıtlılar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Kavramsal Çerçeve	6
2.1.1. Eğitim	6
2.1.2. Eğitim Kurumları	6
2.1.2.1. Örgün Eğitim	6
2.1.2.2. Yaygın Eğitim	7
2.1.3. Eğitim Kademeleri	7
2.1.4. Orta Öğretim Kurumlarında Kılık Kıyafet Yönetmeliği	8
2.1.5. İnsanın Gelişim Özellikleri	10
2.1.6. Gelişim Özellikleri ile Giyim Arasındaki İlişki	12
2.1.7. Giyinme İhtiyacı	13
2.1.8. Kıyafet Seçimini Etkileyen Faktörler	14
2.1.8.1. Renk	14
2.1.8.2. Moda ve Marka	15

2.1.8.3. İmaj	19
2.1.8.4. Ekonomik Faktörler	22
2.1.8.5. Aile ve Sosyal Çevre.....	24
2.1.8.6. İklim ve Mevsim Şartları	25
2.1.8.7. Yer ve Zaman.....	26
2.1.9. Okul Kıyafetleri	26
2.1.9.1. Avrupa’da Eğitim ve Giyim Şekli	27
2.1.9.2. Osmanlı Döneminde Eğitim ve Giyim Şekli	29
2.1.9.3. Cumhuriyet Döneminde Eğitim ve Giyim Şekli.....	31
2.2. İlgili Araştırmalar	35
3. YÖNTEM	42
3.1. Araştırmanın Modeli.....	42
3.2. Evren ve Örneklem	42
3.3. Verilerin Toplanması	42
3.4. Verilerin Analizi	43
4. BULGULAR VE YORUM	45
4.1. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	45
4.2. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Genel Görüşler	48
4.3. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Görüşler	51
4.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşler ..	54
4.5. Mesleki Görev Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşler	55
4.6. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşler	58
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	71
5.1.Sonuçlar	71
5.1.1.Araştırmaya Katılanların Kişisel Bilgilerine İlişkin Sonuçlar	71
5.1.2. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Genel Görüşlere İlişkin Sonuçlar	71

5.1.3. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Görüşlere İlişkin Sonuçlar	72
5.1.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşleriyle İlişkin Sonuçlar	73
5.1.5. Mesleki Görev Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	73
5.1.6. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	74
5.2. Öneriler	74
KAYNAKLAR	77
EK-:1 İLKOKULLARDA SERBEST KIYAFET UYGULAMASI ANKETİ	77
EK-2: VALİLİK İZİN ONAYI FORMU	87
ÖZGEÇMİŞ	88

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1.	Hane Halkı Tüketim Harcamalarına 2002-2011 ile İlgili Dağılım Yüzdeleri.....	23
Tablo 2.	Hane halkı tipine göre aile gelirinin giyim ve ayakkabı harcamaları ile ilgili dağılım yüzdeleri 2002-2011.....	24
Tablo 3.	Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin cinsiyet durumuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımları.....	45
Tablo 4.	Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin mesleki kıdem durumuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımları.....	45
Tablo 5.	Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin en son mezun olduğu okul durumuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	46
Tablo 6.	Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin sendika üyelik durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	46
Tablo 7.	Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin görev yaptıkları yer birimi durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları.....	46
Tablo 8.	Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin günlük gazeteleri takip etme durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları.....	47
Tablo 9.	Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin mesleki görev durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	47
Tablo 10.	Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	47
Tablo 11.	İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Genel Görüşler	48
Tablo 12.	İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Görüşler.....	51
Tablo 13.	Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşleri	54
Tablo 14.	Araştırmaya Katılanların Mesleki Görev Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşleri	55
Tablo 15.	Araştırmaya Katılanların Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşleri	58

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Fotoğraf 1. Siyah Önlük	32
Fotoğraf 2. Mavi Önlük	33
Fotoğraf 3. Okula Özgü Üniforma.....	34

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın Problem, Araştırmanın Amacı, Araştırmanın Önemi, Sayıtlar, Sınırlılıklar ve Tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren, ülkemizin genelinde uygulamaya konulacak olan “İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulaması”nın okul yöneticisi ve öğretmenler tarafından nasıl değerlendirildiğinin araştırılmasıdır.

Dünyadaki farklı ülkelerde, ilkokul öğrencilerinin okula giderken ne tür elbiseler giydiği, Osmanlı Devleti’nde ilkokula giden öğrencilerin kılık-kıyafetlerinin nasıl olduğu, ülkemizde cumhuriyetten günümüze kadar ilkokul öğrencilerinin okul kıyafetlerinde nasıl bir süreç yaşandığını ortaya koymaktır. Cumhuriyetin ilk yıllarında ilkokula giden öğrencilerin neler giydikleri, kara kumaştan dikilen önlük ve üstüne takılan beyaz yakadan kırmızı ve mavi renkli önlüklere geçiş, daha sonraki yıllarda Okul Aile Birliği’nin uygun gördüğü formalı süreç ve serbest kıyafetle okula gelmeler.

Dünyadaki ülkelere baktığımızda, ülkelerin yönetim şekilleri ile o ülkelerin öğrencilerin okulda giydikleri kılık kıyafetler arasında bir uyumun olduğunu görmekteyiz. Demokrasileri gelişmiş ülkelerde, öğrencilerin kıyafetleri konusunda daha özgürlükçü bir yaklaşımın olduğunu, öğrencinin rahat etmesinin, mutlu olmasını merkeze alındığını görmekteyiz. Demokrasisi yeterince gelişmemiş, bireysel hak ve özgürlükler konusunda yeterince mesafe alamamış ülkelerde ise disiplini öne çıkaran, bireyin mutlu olmasını, zevklerini önemsemeyen, birbirine benzetmenin esas alındığı despotik bir uygulamanın varlığı görülmektedir.

Son yıllarda hem ülkemize hem de gelişmiş ülkelerde okulların yapılmasında, sınıfların dizayn edilmesinde masa-sıra-tahta gibi araçların seçiminde, sınıfların düzenlenmesinde öğrencilerin rahat etmeleri, özgürce davranabilmeleri esas alınmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımın, öğrenci merkezli-veli tabanlı eğitim modelinin amacı da öğrencilerin zevklerini, ilgi alanını öne çıkarmak, kişilikleri geliştirmek, bireyi mutlu etmektir.

Demokrasi ve insan hakları gibi temel unsurların oldukça önem kazandığı günümüz dünyasında, bireyin kendini özgür hissetmesi, yaşadığı ortam olarak, giyim-kuşam olarak kendini rahat hissetmesini gerektirmektedir. Öğrencinin başarılı olması, kendini gerçekleştirme, bireysel hak ve özgürlüklerin sağlanması ile olmaktadır.

Öğrencide kendine güven duygusunun gelişmesi, bireysel başarı ve kendini gerçekleştirme olgusunun oluşması demokrasi ve insan hakları gibi temel unsurların işlerlik kazandığı, gelişmiş sosyal-kültürel bir ortamda eğitim görmesini gerektirmektedir. Öğrencinin giyim-kuşamı, eğitim gördüğü ortamdaki rahatlık, öğrenciye yaklaşım, tanınan özgürlükler onun başarılı olmasında çok önemli etkenlerdir.

Tek tip giydirme, bireyleri istediği şekilde değil de başkalarının uygun gördüğü şekilde davranma, giyinmeye, düşünmeye, yaşamaya zorlamak insanları mutsuz etme, toplumu baskı altına alma çabasıdır. Ülkemizdeki okullarda yıllardır öğrencilere uygulanan giyim-kuşam sınırlaması, kamuda çalışanlara getirilen yasaklar insanların mutsuzluğundan, başarılarının düşmesinden, toplumu germenin ötesinde bir kazanımı olmamıştır. Bu tür uygulamalar, demokrasi, insan hakları ve özgürlükleri yasaklamakla mutsuz insanlar, kendini sistemin dışına itilmiş hissine kapılmış bireyler, gerilmiş kalabalıklar ve arayış içine giren toplumlar oluşturmaktan başka bir sonuç oluşturmamıştır. Psikolojik olarak kendini rahat hissetmeyen bireyler, mutsuz insanları, umutsuz kalabalıkları oluşturmaktadır. Bireydeki bu olumsuz psikoloji, toplumun gerilmesini, ayrılıkların oluşmasını getirmekte ve iç barışı dinamitletiği gibi, ülkenin geri kalmışlığına sebep olmaktadır. Bir ülkede beyin göçünün yaşanması, sermayenin dışarı kaçması, bilimsel alanda başarılı çalışmaların yapılamaması, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik çıkmazların yaşanması, demokrasi-insan hak ve özgürlüklerine getirilen kısıtlamaların sonucudur.

Demokrasi kültürünün insanlara kazandırılması, bireylerin birbirlerine saygılı davranmayı öğrenmesi, saygı-sevgi ve hoşgörünün benimsenmesi ilkökul yıllarında gerçekleşmektedir. Sınıflarda başkan seçiminde öğrencilere tanınan kendini ifade etme, sınıfı okulu, sınıfı ve öğrenci arkadaşları için yapacaklarını özgürce anlatma, ifade etme ve her öğrencinin aday olabilme hakkı, demokrasi kültürünü kazandırmaya yönelik bir davranıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, ilkokullarda serbest kıyafet uygulamasının okul yöneticisi ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak yapılmıştır. Araştırma ilkokullarda serbest kıyafet uygulamasının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi genel amacıyla yapılmaktadır.

Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1.2.1. Alt Amaçlar

Araştırmanın genel amacına uygun olarak araştırma kapsamında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasına yönelik sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
2. İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasına yönelik okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenleri mesleklerini icra ederlerken serbest kıyafet uygulama talebi var mıdır?
4. Öğretmen ve yönetici görüşleri arasında cinsiyet, mesleki görev ve mesleki kıdem türüne göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

27/11/2012 tarihli ve 28480 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik” kapsamında okullarda tek tip kıyafet zorunluluğu kaldırılmıştır. Bu yönetmelikle öğrenciler okula serbest kıyafetle devam edebilecektir. Bu durum okul yöneticisi ve veliler için psiko-sosyal, fizyolojik, ekonomik, öğretimde başarıya etkileri ve okulda güvenliğin sağlanması bakımından bazı sorunlara neden olmaktadır.

Uzmanlar okullarda serbest kıyafet uygulaması ile ilgili birbirine zıt görüşler belirtmektedir. Bir grup psikolog durumun öğrenci psikolojisine ve eğitim öğretime sayısız katkılar sağlayacağı, öğrencilerin kişilik gelişimine ve kendini rahat ifade etmesine yardımcı olacağı görüşündedir (www.haberiniz.com.tr).

Diğer bir grup psikolog ise özellikle ekonomik yetersizlikleri olan öğrencilerin arkadaşları gibi giyinemeyeceği için psikolojilerinin bozulacağını, alım gücü olan çocuklar ile alım gücü olmayan çocuklar arasındaki farkların çocukların arkadaşlık ilişkilerini etkileyeceğini belirterek, her gün farklı ve yeni kıyafet giyen öğrencilerin kendi aralarında gruplaşıp, eski veya hep aynı kıyafetle okula gelen arkadaşlarını gruba kabul etmeyeceği görüşünü ortaya koymaktadır (www.haberiniz.com.tr).

Uzmanlar ayrıca öğrenciler ile aileleri arasında, öğrencinin giymek istediği kıyafetin satın alınamaması nedeniyle çatışmalar yaşanabileceği, ekonomik yetersizlikleri olan öğrencilerin iyi giyinebilmek uğruna yanlış arkadaşlıklara hatta suça yönelebileceklerini belirtmektedirler. Ayrıca okullarda güvenlik zafiyeti doğabileceği konusunda da endişelerini belirtmektedir (www.haberiniz.com.tr).

Yapılan araştırmalarda okul formalarının ergonomisi ve konforunu konu alan çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Fakat serbest kıyafet uygulamasını içeren yönetmeliğin henüz yürürlüğe girmiş olması nedeniyle serbest kıyafet uygulamasının etkilerine ilişkin öğrenci ve velilerin algılarını belirlemeye yönelik çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca konunun ülkemizin geleceğini ve toplumun neredeyse tamamını ilgilendirmesi araştırmanın önemini artırmaktadır (www.haberiniz.com.tr).

Okullarda serbest kıyafet uygulamasından birinci derece etkilenecek olan okul yöneticisi ve öğretmenlerin farklı açılardan görüşlerinin belirlenmesinin; okul kıyafetleri ile ilgili yasal düzenlemelerde sınırları belirleme ve gerekli önlemlerin alınması açısından önemli olduğu düşünülmektedir (www.haberiniz.com.tr).

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan okul yöneticisi, sınıf öğretmeni ve öğrenciler sorulan soruları içtenlikle yanıtlayacaklardır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın konusu ilköğretimde görev yapan okul yöneticisi ve öğretmenlerin okullarda serbest kıyafet uygulaması ile ilgili görüşleri ile sınırlıdır.

2. Araştırma, Elazığ ilinde görev yapan ilkokul yöneticileri ve sınıf öğretmenleriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Büyüme: Hücrelerin çoğalmasının neden olduğu beden ölçülerindeki artış olarak tanımlanmaktadır (Kayapınar, 2007). Vücudun sadece boy, kilo ve hacim olarak artmasıdır. İnsan gelişiminin gözle görülebilen yönüdür. Kalıtım ve çevrenin etkisiyle şekillenir.

Fiziksel Gelişim: Bedeni oluşturan bütün organların gelişmesi, boyun uzaması, kilonun artışı, kemiklerin gelişimi, dişlerin çıkması ve değişmesi, kas, beyin ve tüm sistemler (sinir, sindirim, dolaşım, solunum, boşaltım gibi) ve duyu organlarının gelişimidir (Megep, 2011).

Forma: Latince; “formattus”, Fransızca; “format”, yani; biçim, şekil, biçimlendirilmiş kelimesinden türetilmiştir. Genellikle, “Sporcuların kulüplerini, öğrencilerin okullarını ya da kimi mesleklerde çalışanların kurumlarını tanıtan tek tip giysi” olarak tanımlanmaktadır (Üstün ve Çeğindir,2006).

Gelişme: İnsanın beden yapısı, duygusal ve zihinsel özellikler bakımından düzenli bir biçimde değişmesi ve istenilen görevleri yapabilecek bir duruma gelmesidir. (Poyraz ve Dere, 2001).

Giyim: İnsan vücudunu dış etkilere koruma ve örtünme ihtiyacı ile ortaya çıkan giyim, günümüzde süslenme ve çalışma ortamının gerektirdiği kullanım özellikleri ile farklı amaçlara hizmet edecek şekilde gelişmeler göstermiştir (Megep,2007).

Psikososyal: Bireylerin düşünce, duygu ve davranışlarının, başkalarının gerçek, hayal edilen veya gizli varlığından etkileniş tarzını anlama ve açıklama çabası olarak tanımlanmaktadır (Samelson, 1974).

Psikososyal Gelişim: Kişiliğin benlik yapısının, doğru veya yanlış ilişkilerle sağduyu gelişiminin sosyal etkileşimde kullanımına dönük olarak belli bir olgunluk düzeyinde ortaya çıkmasıdır(Kulaksızoğlu, 1998).

Sosyal Gelişim: Bireyin içinde yer aldığı grup veya toplumun kurallarını öğrenme sürecidir ve bu süreç toplumdaki değerlerin normların ve davranış kalıplarının öğrenilmesini ve içselleştirilmesini de içermektedir (Elkin, 1995).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesi ve problemle ilgili araştırmaların kısa özetine yer verilmiştir.

2.1. Kavramsal Çerçeve

Araştırmanın konusu ile ilgili literatür taraması sonucu; eğitim, eğitim kurumları, eğitim kademeleri, orta öğretim kurumlarındaki kıyafet yönetmeliği, insanın gelişim özellikleri, okul kıyafetleri ile ilgili bilgilere yer verilerek kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

2.1.1. Eğitim

Eğitimin rolü, hedefleri, kapsamı, işlevleri geçmişten günümüze pek çok değişim geçirmiş ve bu süreçte eğitim kavramının çeşitli tanımları yapılmıştır. Genel olarak eğitim; bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak, istenilen yönde değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1994:15).

Eğitim, iyi insan ve kalifiye eleman yetiştirme aracı olması bakımından sosyal ve ekonomik kalkınmanın ön şartı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısaca, eğitim bireyi geliştirdiği, diğer taraftan ülkenin bilimsel, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasını sağladığı için önemlidir ve değeri çok iyi algılanmalıdır (Bowen, 1980).

2.1.2. Eğitim Kurumları

Türk Millî eğitim sistemi, bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılayacak şekilde ve bir bütünlük içinde "örgün eğitim" ve "yaygın eğitim" olmak üzere, iki ana bölümden oluşur (meb.gov.tr).

Örgün eğitim kurumları okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise, yükseköğrenim olmak üzere sıralanmaktadır.

2.1.2.1. Örgün Eğitim

Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır (meb.gov.tr.).

Örgün eğitimin hedefleri vardır; önceden hazırlanmış bir program dahilinde planlı olarak yapılmakta ve öğretim yoluyla gerçekleştirilmektedir. Eğitim süreci öğretmen tarafından detaylı bir şekilde planlanmakta, uygulanmakta ve izlenmektedir. Eğitim başından sonuna kadar kontrollü ve eğitim için özel olarak tasarlanmış bir çevrede yürütülmektedir. Sürecin belli aşamalarında ve sonunda değerlendirme işlemi yer almaktadır. Okullardaki eğitim örgün eğitimidir (Fidan, 2012:4).

Okul haricinde mesleğe hazırlık kursları, hizmet içi eğitimler, halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar da örgün eğitime örnek olarak sayılabilir. Okul dışı örgün eğitimin farkı yaş gruplaması yapılmaması, süresinin kısa olması ve ihtiyaca göre belli konularla sınırlandırılmasıdır.

Okul öncesi öğretim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim örgün eğitim sistemini meydana getirir. Örgün eğitim sisteminde genel, mesleki ve teknik eğitim programları uygulanır.

2.1.2.2. Yaygın Eğitim

Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 3. maddesinde, yaygın eğitim;” Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedan ayrılmış ya da bitirmiş bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim, öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüdür.” şeklinde tanımlanmıştır.

Yaygın eğitim, kişileri sürekli olarak eğitim faaliyetlerinin içinde tutarak, teknolojik yeniliklerin ve toplumsal değişimlerin getirdiği yeni durumlara uyumunun sağlanması açısından önem taşımaktadır. Halk eğitim merkezlerinin açtığı temel bilgisayar kullanımı kursları bu konuda önemli bir örnektir.

Halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar, pratik sanat okulları ile resmî ve özel kurumlar ve iş yerlerinde hizmet içi eğitim faaliyetleri yaygın eğitim sistemini oluşturmaktadır.

2.1.3. Eğitim Kademeleri

Okulöncesi eğitim; isteğe bağlı olup ilkökul çağına gelmemiş bütün çocukları kapsamaktadır. Okulöncesi eğitimin amacı, çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal

gelişimlerini ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak, onları temel eğitime hazırlamak, koşulları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak, Türkçeyi doğru ve düzgün kullanmalarını sağlamaktır.

Okulöncesi eğitim kurumları bağımsız anaokulları olarak kurulabildikleri gibi gerekli görülen yerlerde ilkokula bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilir (mevzuat.meb.gov.tr).

İlkokul ve ortaokul; 6–14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsamaktadır. Devlet okullarında parasız ve zorunludur. Kesintisiz zorunlu eğitim süresi 12 yıldır. İlkokul ve ortaokulların amacı, çocukların iyi birer yurttaş olabilmeleri için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazanmalarını, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir üst öğretime hazırlanmalarını sağlamaktır (mevzuat.gov.tr).

Lisenin amacı öğrencilere asgari düzeyde ortak bir genel kültür vererek onları birey ve toplum sorunlarını tanıyacak, çözüm yolları arayacak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinç ve güçle ilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime veya iş alanlarına, kısaca iyi bir geleceğe hazırlamaktır (resmigazete.gov.tr).

Yükseköğretim; ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yükseköğretim veren ve öğrencileri ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde yetiştiren eğitim kurumların tamamını kapsamaktadır. Yükseköğretimin amacı milli eğitimimizin ilke ve hedeflerinden ödün vermeksizin kalkınmanın gerçekleştirilmesinde çok önemli bir faktör olan insan kaynağını ilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda ve ülkenin üst düzeyde insan gücü ihtiyacını karşılayacak şekilde yetiştirmektir. Ayrıca bilimsel alanda araştırmalarda bulunmak ve bu alanda gelişmiş dünya ülkeleri arasında yer almak da yüksek öğretimin hedefidir (tesk.org.tr).

2.1.4. Orta Öğretim Kurumlarında Kılık Kıyafet Yönetmeliği

Bu Yönetmeliğin amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin kılık ve kıyafetlerine dair usûl ve esasları düzenlemektir. Bu Yönetmelik, 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 3 üncü maddesinin sekizinci fıkrası ile 5 inci maddesinde belirtilen okulların öğrencileri hakkında uygulanmaz. Bu Yönetmelik, 14/6/1973 tarihli ve 1739

sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak hazırlanmıştır (meb.gov.tr).

Temel İlkeler;

-4 üncü maddede yer alan sınırlamalar dışında okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde kılık ve kıyafet serbesttir.

-Öğrenciler, okul, sınıf ve şubelerde tek tip kıyafet giymeye zorlanamaz. Ancak, okul yönetimi ve okul-aile birliğinin koordinatörlüğünde, 4 üncü maddede yer alan sınırlamalara aykırı olmamak kaydıyla, velilerin yüzde ellisinden fazlasının muvafakati alınarak ilgili eğitim-öğretim yılı için okul kıyafeti veya kıyafetleri belirlenebilir. Bu fıkranın uygulanmasına dair usûl ve esaslar Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan yönerge ile belirlenir.

-Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri, yaş grubu özelliklerine uygun, temiz ve düzenli bir kıyafet giyer.

-Öğrenciler, öğrenim gördükleri programın özelliğine göre atölye, işlik ve laboratuvarlarda önlük veya tulum, işyerlerinde ise yapılan işin özelliğine uygun kıyafet giyer.

-Öğrenciler, beden eğitimi ve spor derslerinde eşofman, diğer spor etkinliklerinde ise etkinliğin özelliğine uygun kıyafet giyer. Ancak öğrenciler tek tip eşofman veya spor kıyafeti giymeye zorlanamaz.

-Kız öğrenciler, imam-hatip ortaokul ve liseleri ile çok programlı liselerin imam-hatip programlarında tüm derslerde, ortaokul ve liselerde ise seçmeli Kur'an-ı Kerim derslerinde başlarını örtebilir.

-Sağlık özrü bulunan ve bu durumu belgelendiren öğrencilerin özürlerinin gerektirdiği şekilde giyinmelerine izin verilir.

-Özel gün, hafta ve kutlamalarda ders içi ve ders dışı faaliyetlerde kullanılmak üzere veliye malî yük getirecek özel kıyafet aldırılmaz.

Öğrenciler;

-Öğrenim gördükleri okulun arması ve rozeti dışında nişan, arma, sembol, rozet ve benzeri takılar takamaz,

-İnsan sağlığını olumsuz yönde etkileyen ve mevsim şartlarına uygun olmayan kıyafetler giyemez,

-Yırtık veya delikli kıyafetler ile şeffaf kıyafetler giyemez,

-Vücut hatlarını belli eden şort, tayt gibi kıyafetler ile diz üstü etek, derin yırtmaçlı etek, kısa pantolon, kolsuz tişört ve kolsuz gömlek giyemez,

-Siyasî sembol içeren simge, şekil ve yazıların yer aldığı fular, bere, şapka, çanta ve benzeri materyalleri kullanamaz ve giysileri giyemez,

-Okul içinde baş açık, saçlar temiz ve boyasız olarak bulunur, makyaj yapamaz, bıyık ve sakal bırakamaz. Üçüncü maddenin altıncı fıkrası hükümleri saklıdır.

Yaptırımlar;

-Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden ortaokul öğrencilerine 27/8/2003 tarihli ve 25212 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği; lise öğrencilerine 19/1/2007 tarihli ve 26408 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

-Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden okul yöneticileri hakkında ilgili disiplin hükümleri uygulanır.

Uygulanmayacak ve yürürlükten kaldırılan hükümler;

-Diğer yönetmelik ve düzenleyici işlemlerin resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim, ortaokul ve lise öğrencilerinin kılık ve kıyafetlerine ilişkin konulardaki bu Yönetmeliğe aykırı hükümleri uygulanmaz.

2.1.5. İnsanın Gelişim Özellikleri

Giyisi seçiminde önemli unsurlardan biride bireylerin gelişim dönemleri ve bu dönemdeki ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik giysilerin seçilmiş olmasıdır. Gelişim kavramı, büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin etkisiyle sürekli ileriye doğru olan değişimi ifade etmektedir. Her değişim bir gelişme olmamakla birlikte her gelişme de

ileriye doğru bir değişim söz konusudur. Gelişim psikologları evre kavramını esas alarak insan gelişiminin alanlarını incelemişlerdir. Gelişim alanları genel olarak fiziksel, bilişsel, psikososyal ve ahlak gelişim alanları biçiminde gruplandırılır. Gelişim dönemleri ise ortak özellikleri kapsayan yaş aralıklarını ifade etmek için kullanılır. Gelişim dönemlerinde gerçekleştirilmesi gereken görevleri tanımlayan Havighurst'e göre dönemler; doğum öncesi, bebeklik dönemi (0-2 yaş), çocukluk dönemi (2-6 yaş), okul dönemi (6-12 yaş), ergenlik dönemi (12-18¹ yaş) olarak gruplandırılmaktadır (Senemoğlu, 2007).

Gelişim dönemleri her ne kadar yaş aralıkları ile belirtilse de bireysel farklılıklar vardır ve kesin bir çizgiyle ayırmak gelişim psikolojisi ilkelerine aykırıdır. Genel olarak 11- 14 yaşları ön ergenlik (buluş-ergenlik), 14-19 yaşları ergenlik dönemini kapsamaktadır (Yeşilyaprak, 2002). Buluş döneminin başlamasıyla vücutta hızlı bir büyüme gerçekleşir. Hızlı büyüme kaynaklı birey de "sakarlık" olarak adlandırılan koordinasyon eksikliği gözlenmeye başlar. Bacanlı (2000) göre bu sakarlık dönemi başlangıçta doğal olmakla birlikte kısa sürede giderilmesi beklenir. Vücudun değişime uyum sağlaması ile zihin ve kas koordinasyonu düzelmeye başlar (Senemoğlu, 2007).

Ergenlik döneminde bireylerin zihinsel gelişiminde bu döneme has özellikler görülmeye başlar. Özellikle "benmerkezcilik", "kişisel mit" gibi düşünce yapısında olan değişiklikler bireyin herkesin kendisini gözlediğini düşünmesi, etrafında kimse yokken bile kişisel efsanesini oluşturmak adına gereksiz cesaret olarak adlandırabilecek davranışlarda bulunmasına neden olmakta, bu duygu ve düşüncelerden dolayı dış görünüşü çok önem kazanmakta ve ayna karşısında geçirdiği zaman artmaktadır. Bu dönemde beden görünüşü ile ilgili şikâyetler başlamaktadır.

Bireylerin bedeni ile ilgili olumlu bir imge geliştirmeleri zaman ve deneyim gerektirmektedir. Bireyin geliştireceği benlik kavramı ile dış görünüşü arasında ilişki bulunmuştur. Kızların fiziksel olarak çekici olması, erkeklerin ise atletik bir vücut yapısına sahip olması ile olumlu benlik algısına sahip olmaları arasında pozitif bir ilişki görülmektedir (Erden ve Akman, 1998).

Ergenlik döneminde bireyler için en önemli sorunlardan biri kimlik arayışında olmalarıdır. Bu arayış içinde kendilerine bir dünya görüşü, yaşam felsefesi aramaya

¹ UNESCO ergenlik dönemini 12-25 yaşına kadar olan dönem olarak adlandırmaktadır.

başlarlar. Bu arayış onları belirli grupların içinde olmaya yönlendirir. Genelde kendilerini rahat hissedebilecekleri, müzikleriyle coşup, giysileri ile kendilerini ifade edebilecekleri gruplara yönelmektedirler (Uruşak, 2007: 7).

2.1.6. Gelişim Özellikleri ile Giyim Arasındaki İlişki

Çocukların vücut oranları ve hareket yetenekleri büyümeye bağlı olarak sürekli değişmektedir. Bu nedenle çocuk giysileri vücut hareketlerinde konfor sağlarken ısı-nem dengesini sağlayacak özelliklere sahip olmalıdır (Çivitçi, 2004). Çocukların sıkı, fermuarlı, boyunlu kazak ya da elbise giymekten hoşlanmadıkları gözlenmektedir. Ailenin dışında okullar çocukların ilk sosyal deneyimleri olduğu için okul giysileri fiziksel ve psikolojik olarak çocuğun rahat olmasını sağlamalı, severek giyilmeli ve kullanım kolaylığı sağlamalıdır (Üstün ve Çeğindir, 2006).

Giyim endüstrisi içinde önemli bir pazarı ön ergenliğe (kızlarda 10 yaş, erkeklerde 12 yaş) giren grup oluşturmaktadır. Çocuk tüketicilerin algılarının arttığı bu dönemde tercihleri de değişmektedir. Bu yaşlarda çocuklar satın alma kararlarını kendileri vermeye ve markaları tanımaya başlamaktadır (Levinson vd.,2001; Akt. Üstün ve Çeğindir, 2009).

Roedder John ve Sujana (1990), çocukların markaları algılamaya ve ürünün içeriği ile ilgilenmeye başladığı yaşların 8–9 yaştan itibaren arttığını, üç yıl boyunca 237 çocuk ile yapılan araştırma sonucunda ulaşımlardır. Bu yaş gruplarının açık ipuçlarının varlığına duyarlı olduğunu belirtmişlerdir (Hogg, Bruce ve Hill, 1999).

Hite ve Hite (1994)'e göre, çocuklar, tüketim davranışlarını çok genç yaşlarda ailelerini örnek alarak kazanmaktadırlar. Buna göre ailelerin sürekli aynı markayı seçmesi çocukların o malın iyi olduğu kanısına varmalarına neden olmaktadır (Üstün ve Çeğindir, 2009).

Özelikle ön ergenlik dönemindeki kız çocuklarının marka ve moda eğilimlerinin olduğu ayrıca özel giysi ve kişisel spor giyimlere de çok fazla para harcadıkları dikkat çekmektedir (Grant ve Stephen, 2005). Bu dönem ergenin hayatında doğum günü, mezuniyet gibi özel günlerin önem kazandığı, renk ve model olarak arkadaşlarının kıyafetlerine benzemeyen ama kendisini içinde en iyi hissedebileceği giysiyi bulabilmek için özel günlerden aylar öncesinde giysi arayışına girdiği bir dönemdir. Ayrıca günümüzde şıklık ve rahatlığı bünyesinde toplayan, ergenlerin hareketli yapısına

kolaylıkla uyum gösteren spor giyiminde günlük hayatta büyük bir yere sahip olduğu ve ergenlerin spor giyim mağazalarına rağbet ettiği görülebilmektedir.

Giyim, öğrenciler tarafından bugünkü ve gelecekteki konumlarını güçlendirmesi, kişiliklerini ve düşüncelerini diğer insanlara aktarması, öz güvenlerini artırmaya yardımcı olması açısından, önemlidir (Ağaç ve Çeğindir,2006:12). Görüldüğü gibi ergenlik ile birlikte giyimin psiko-sosyal önemi artmakta, fizyolojik ihtiyaç olma yönü zayıflamaktadır. Ergenler mevsim ve iklim şartlarının zıttı olarak, sadece moda olduğu için yazın botlarla dolaşıp kışın dantel gömlekler giyebilmektedir.

2.1.7. Giyinme İhtiyacı

Giyinme ihtiyacı insanın temel ihtiyaçlarından biridir ve toplumun kültüründe giyinme tarzının önemli bir yeri vardır. Her birey giyim tarzını ve giyim ihtiyacının önem derecesini içinde bulunduğu toplumdan öğrenir. Toplumların devamı ve gelişmesi için temel ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. İnsanların temel ihtiyaçlarının karşılanmaması ya da zorluklarla karşılaşması toplumda huzursuzluklara neden olur. Huzursuzlukların olmaması için insanların temel ihtiyaçlarını en kolay yoldan karşılanması gerekir.

Ülkemizde giyinme ihtiyacının karşılanmasının, giyim kültürü ve ekonomik güçle yakından ilişkili olarak algılanma eğilimi vardır. Giyim gelir düzeyi düşük bölgelerde örtünme ve korunma amaçlı algılanırken; dış görünüşün temiz, düzgün, yeni olmasına dikkat edilir, gelir düzeyi yüksek bölgelerde ise modayı ve dış görüntüyü koruma, imaj oluşturma gibi kavramlarla karşımıza çıkmaktadır.

Toplumdaki genel akımların dışında kalamayan, aileden başlayarak öğrenim süresince de çevre tarafından etkilenen gençler, giyinmeyi en önemli ihtiyaç kabul etmeye ve bütçelerinin büyük bir kısmını bu ihtiyacı karşılamak amacıyla harcamaya yönelmişlerdir.

Okullarımızda giyim açısından baktığımızda ise disiplin sağlama açısından öğretmen ve yöneticilerin ilk önem verdikleri öğrencilerin dış görünüşleri, giysilerinin temizliği ve düzenidir. Örneğin, ayakkabıları boyalı olmadığı için uyarılan, okul kıyafetlerini giymediği için okula alınmayan öğrenciler gibi. Okul hayatının ilk günlerinden itibaren giyimin önemli bir unsur olduğu öğrencilere yoğun olarak hissettirilir.

2.1.8. Kıyafet Seçimini Etkileyen Faktörler

Kıyafet seçimini etkileyen faktörler; renk, moda ve marka, imaj, ekonomik etkiler, aile ve sosyal çevrenin etkileri, iklim ve mevsim şartları, yer ve zaman olarak sıralanmıştır.

2.1.8.1. Renk

Renk seçimleri insanların kişiliğinin bir göstergesidir. Bazen otoriteyi, bazen güveni, bazen de enerjiyi anlatırlar. Renk tercihleri kişi farkında olmasa bile ruh halini, içinde yetiştiği kültürün ve içinde bulunduğu sektörü hatta bazen mesleğinin göstergesidir. (Özşeker, 2008). Renk, sosyal ve kültürel bir göstergedir (Ertürk, 2011: 15).

Kıyafetlerde seçilen renkler, kişinin zevkini, renk uyumundaki becerikliliğini gösterir. Renklerle ilgili zevkler yaşa, zamana ve çevreye göre değişir. Renk özellikleri, renklerin birbirini etkilemeleri, kişinin saç, göz, cilt rengi gibi kişisel renk analizi yapabilmesi gibi konular bilgi ve deneyimle geliştirilebilir. Renk uyumu, bir veya birden fazla rengin ortaklaşa etkileridir ve renklerin birlikte kullanılmasında hoş giden bir görüntü yaratmaktadır. Belirli bir renk uyumunun seçilmesi, daha önce öğrenilmiş toplumsal ve kültürel etkenlere bağlıdır (Kırzioğlu Görgünay, 1992:97–101). İnsanların yaşadıkları bölgenin iklimi, bitki örtüsü, inanışları, gelenek ve görenekleri renk seçimlerini etkilemektedir (Tokgöz, 2010:56).

Renklerin psikolojik etkisi hem teorik olarak hem de deneysel olarak birçok kez ispatlanmış ve akademik çalışmalara konu olmuştur. Uygun renkli giysiler, iş ortamında, okulda veya toplumsal hayatta kişinin etkin görünmesini sağlar (Kırzioğlu Görgünay, 1992:106).

Renklerin, zekânın uyarılması konusunda, ruhsal durumu etkilemesi yönünde, kişilik özellikleri ile bağlantısı hakkında bilimsel araştırmalar yapılmıştır. Örneğin kişinin sevdiği renkler kişilik özellikleri ile ilgili bilgiler vermektedir (Altıntaş ve Çamur, 2005:137). Renkler, kültüre, sosyal şartlara, zevklere vb. birçok değişkene bağlı olarak kişiye göre anlamlar içerebilmektedir. Renklerin insanların üzerinde bıraktığı etki kesin olarak söylenemez. Sadece bazı renklerin benzer insan gruplarında benzer etkiler yaptığı söylenebilir.

Renklerin insan davranışları ve psikolojisi üzerinde etkili olduğunu söyleyen uzmanlara göre kromoterapi (renklerle tedavi) geçmişİ çok eskiye dayanan bir yöntemdir. Bu yöntemde çeşitli sistemler içinde çeşitli biçimlerde renkler kullanılarak kişilerin sinir sistemleri dengelenmekte, böylelikle bazı hastalıkların önüne geçilmektedir (Ölmez, 2010:22). Kromoterapide renkler ve anlamları ise şu biçimdedir; “mavi genellikle yıldızları, geceyi, insan sıcaklığını, kalıcı ve derin duyguları, düşünceyi ve dinlenmeyi, kırmızı hareketi ve hızı belirtir. Doğrudan beden sağlığını yansıtan bir anlamı vardır. Kırmızı renk fiziksel olarak ataklığı, canlılığı, duygusal bağlamda bir işi sonuna kadar götüren azmi ve kararlılığı gösterir. Gözü kara ve sert yapıli anlamı da bulunur. Kromoterapide sarı güneğin rengi; aynı zamanda umudun, ilginin, iyimserliğin ve evrensel aşkın rengidir. Kahve, mükemmelliği simgelemekte, yeşil dikkatin ve konsantrasyonun rengidir. Kromoterapide siyah var olma ve gençlik başkaldırısının tipik rengidir, beyaz bütün toplumların kutsal rengidir. Bazılarında ‘ölümü’ simgeleyen beyaz, “öteki hayatın” başlangıcı da sayılır. Beyaz, aynı zamanda saflığın ve aydınlığın simgesidir. Kromoterapide pembe kadınlara huzur veren bir renktir. Mor, mesleki açıdan da ikili ilişkiler açısından da seçilecek en yaşlı renktir. Sanatçı ruhlu insanların, meraklarını fantezileriyle yaşayanların tutkun oldukları bir renktir. Kromoterapide gri ağırbaşlılığın, bağlılığın ve sessizliğin simgesidir. Turuncu rengin vücutta üreme organlarını ve dalak organını simgelediği düşünülür. Turuncu renk bir işin yapımına olan bireysel etkilerimizi ve içgüdüsel enerjimizi yansıtır” (Ölmez, 2010:23).

2.1.8.2. Moda ve Marka

Kıyafet, çevre koşullarının çeşitli olumsuz etkilerinden korunmak amacıyla örtünme ihtiyacı duyan ilk insanların belki de elde ettikleri ilk nesne olarak tanımlanmaktadır (Zengingönül ve Diğerleri,1996:220). Zamanla giyinme bu anlamın dışına çıkmış her şeyden önce iyi görünme düşüncesi ön plana çıkarken, giysi onu giyenin kişilik özelliklerini yansıtır algısı oluşmuş, toplumlara göre sürekli değişime uğrayarak toplumun ve giyenin değer yargılarını yansıtan ve aitlik göstergesi gibi anlamların simgesi olmaya başlamıştır. Kıyafetler çevredekilerin kişiye baktığında ilk gördükleri iletişim aracıdır (Keklik, 2012:132).

- Giyimin genel olarak amaçlarını şu şekilde sayabiliriz:

- İklim koşulları ve her türlü dış etkenden korunmayı sağlaması,
- Güzel görünme, kendini gösterme ve beğenilme ihtiyacının karşılanmasında en önemli unsurlardan biri olması,
- Toplumsal, siyasal, ekonomik veya mesleki statüsünün göstergesi olması,
- Belli bir gruba ait olmanın ilk belirtisi olarak, sosyal etkileşim için ilk gösterge olması,
- Sosyal mesaj vermenin bir yolu olması gibi nedenler giyimi önemli yapmaktadır.

Giyim bu anlamlarından dolayı özellikle aitlik belirtisi olmasından dolayı her zaman tartışma konusu olmuştur. Gençler açısından baktığımızda ise dinlediği müziğe veya sevdiği gruba göre giysi tercihlerinin etkilendiği görülmektedir. Çünkü gençlerin kimlik arayışında olduklarından sosyal kabul görme ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için giyim önemli bir araçtır. İnsanların sevdiği, beğendiği, yerinde olmak istediği kişilerle özdeşim kurduğunun bir göstergesi olarak onun gibi giyinme, hal ve hareketlerini taklit etme davranışı gösterdikleri bilinmektedir. Bu nedenle halk tarafından sevilen ünlülerin kullandıkları giysi ve aksesuarlar üretilip ünlünün adı giysi ya da aksesuara verilerek halka sunulmaktadır.

İnsanlar kıyafetlere bakarak kişiler hakkında pek çok konuda yargıya varırlar. Kıyafetlerin kişiliğin bir yansıması olduğunu düşünürler. Bu düşünceleri bilinç düzeyinden çok geçmiş bilgi ve deneyimler doğrultusunda oluşmuş düşünce kalıplarıdır. Kıyafetler, kişinin değerleri, sosyal kimliği ve statüsü gibi konularda iletişim kurar ve karşıdakilere bilgi verir (Keklik, 2012).

Kendini ifade için bir araç olarak giyim kullanılmaktadır (Clark, 2008). Kişinin giysisini üzerinde düzgün bir şekilde taşıması bireyin kendine olan özgüvenini artırmaktadır. Bireyin vücut yapısına uygun kıyafetler seçmesi şık görünmenin anahtarlarından biridir (Harmancı, 2009). Kişinin iyi giyindiğini bilmesi, kendine duyduğu saygıyı artırır (Carnegie, 2010). Yerine göre ve uygun şekilde giyinen ortamlarda dikkatler kişinin üzerinde toplanmaz. Böylece diğer kişilerle de bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde “kendilerinden biri” olduğunu düşünür ve iletişim kolaylaşır (Condrill ve Bough, 2005:73).

Kıyafet tercihleri, insanların belli bir zaman dilimine, çağa, topluma uygun görüşlere ilişkin güçlü normları barındırır. Giyim aynı zamanda, toplumsal yapı içindeki konumların farklı çağlarda nasıl algılandığını, statü sınırlarının nasıl belirlendiğini gösterir. Giyim, toplumsal statünün ve cinsiyetin en belirgin göstergelerinden biridir ve sembolik sınırların korunmasında ya da yıkılmasında etkilidir (Crane, 2003:11).

Giyim tarzı birbirine benzeyen insanlar birbirlerini daha çok cezbederler. Aynı tarz giyinmiş iki insan birbiriyle ilk tanıştığında, birbirlerine benzeyen tavırları, inançları ve değerleri olduğunu düşünür. İyi anlaşılan insanlar genellikle ortak bir görüntü verirler (Sampson, 1999:49). Bu durum giyim tarzı ve kişilik yapısı arasındaki sıkı ilişki hakkında bilgi vermektedir.

İnsanların güzel görünme, farklı olma gibi değişiklik arama çabaları, “iyi giyim” deyimini ortaya çıkarmıştır. İyi ve özenli giyinmek bütün insanların içinde taşıdığı ve olanakları ölçüsünde uygulamaya çalıştığı olağan ve vazgeçilmez bir istektir (Altunyuva, 1988). Giyenin yaşayışına, kişiliğine ve fiziksel yapısına, giyme amacına, giyilecek ortama, sağlık koşullarına uygun olan, rahat, ekonomik ve estetik özellikleri bünyesinde taşıyan giyime “iyi giyim” denilebilir (Kırzioğlu Görgünay, 1992; Ağa, Çeğindir, 2006:2). Giyimin doğal koşullardan korunma anlamının dışına çıkarak yaşadığı değişimler “giyimde moda” kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu kavram insanlar arası etkileşim nedeniyle yayılmıştır. Moda, insanların değişiklik arama ve yeni biçimler ortaya koyma tutkusu, toplumca benimsenen bir anlayış veya görüş olarak tanımlanmaktadır (Altınay ve Yüceer, 1992:3). Başka bir deyişle insanların özgürce, hissetleri gibi, arzu ettikleri şekilde kendilerine yakışanı yaratmaları şeklinde ifade edilmektedir (Yaşa, 1999:4).

Olgaç (2007)’ın tanımı ise; “Moda bireysel açıdan, insanların birbirlerine benzeyerek farklılaştıkları bir oyun, cinsellik açısından, görünüşün yenilenmesi ile erotik açıdan çekicilik kazanılması, toplumsal ve hiyerarşik açıdan, insanın kendi toplumsal konumunu saptama, böylece belirli bir toplumsal sınıfın üyesi olduğunu gösterme aracı, evrimi yansıtan bir unsur, geçici yenilikler ve zevkler bütünüdür” şeklindedir.

Bu tanımlara göre moda kavramı aslında insanların değişim ve fark edilme isteğinden kaynaklanırken bireyler için, önerilen yeni biçimlere kendini uydurma davranışı olarak açıklanabilir.

Giysi; bireyin kişiliği ile özdeşleşen bir tüketim ürününü temsil etmektedir (Ağaç ve Çeğindir, 2006:3). Günümüzde moda bir zorunluluktan çok seçenek olarak sunulmaktadır. Tüketicinin çeşitli seçenekler arasından kendine özgü bir görünüş oluşturmaya beklenebilir (Crane, 2003:30). Giyim seçimi pek çok faktörün etkisiyle kişiden kişiye farklılıklar gösterebilmektedir. İnsanların yaşamlarındaki mesleki ve sosyal aktiviteler farklı ortam ve zamanlarda meydana geldiğinden doğal olarak giysileri de o yer ve zamana uyum göstermelidir. Yer ve zamana bağlı diğer bireylerin yapacağı yorumlar dikkate alınarak, belirli model, renk ve tarzda giyim tercih edilmektedir (Yurdakul ve Vural, 2008:47).

“Zaman, para ve emek harcayarak uyumlu, iyi ve şık giyinmek öğrenilebilir. Renk bilgisi uyumlu giyim için bireye yardımcı olabilir. Kumaşlarla ilgili basit ama önemli bilgiler en doğru kıyafetin seçimini sağlayabilir. Satın alınan kıyafetlerin farklı kıyafetlerle kombine edilmesi kişilerin giyim alternatiflerini artırmaktadır ” (Harmancı, 2009).

20. yüzyılda tüketim ürünlerindeki artış işletmelerin rekabet gücünü artırmak amacıyla ürünlerini farklılaştırarak bir marka oluşturmaya yönlendirmiştir. Ürünlerin marka değeri, tüketiciler arasında önemli bir satın alma kriteri olarak tercih edilmesine neden olmuş ve hazır giyim sektöründe de marka olma, tercih edilirliliği artıran bir unsur olarak görülmektedir.

Marka ürünlere form sağlayan bir ruha sahiptir ve ürünün özü olarak tanımlanabilir. Markaların memnuniyet sağlaması (Çivitçi, 2004), güven oluşturmaya (Saylan, 2007), tutarlı olması (Cemalcılar, 1999) sahip oldukları en önemli değer olarak görülmektedir. Bireyin kendini ifade etmesini sağlaması (Clark, 2008), sosyal rolüne uygun olması (Erikson, 1968) giysi markaları için önemli değerlerden biridir. Marka denkliği, markanın tüketicide çağrıştırdığı değerlerin bir bütünüdür. Bu değer bütünlüğü içerisinde; marka farkındalığı, marka çağrışımları, algılanan kalite ve marka sadakati boyutlarından oluşmaktadır (Lembet, 2012).

Sevil (2006:77)’e göre marka bağılılığı kavramı, “tüketicinin markaya olan inancının gücü olarak tanımlanabilir. Tüketicilerin bir markada belirleyici özellikler algılaması ve bu özelliklerden etkilenmesi, o markaya duyulacak bağılılığın artmasına neden olmaktadır. Güçlü bir markanın en temel özelliği kendisine sadık bir tüketici kitlesi yaratmaktır. Marka bağılılığının en önemli ölçütü, tüketicinin rakiplere göre ucuz ya da pahalı değerlendirmelerine başvurmadan markayı satın almaya devam etmesi” olarak tanımlamıştır. Günümüzde ergenlerin zaman zaman yeme-içme gibi temel ihtiyaçlarından bile kısıtlamaya giderek belli bazı markaların ürünlerini giymeyi tercih ettiği gerçeği göz ardı edilmemelidir.

Çocuk ve ergenlerde tüketici olarak sosyal gelişim, satın alma kararları vermek ve bilinen markaları tercih etmekle oluşur (Ağaç ve Harmankaya, 2009:3). Çünkü bu dönemde çocukların değerler sistemi çevrenin etkisi altındadır. Bireyin kişisel değerleri yerleştikçe markaların kendi değeri ile paralellik gösterme beklentisinin artacağını söyleyebiliriz. Petrof ve Pons (1999), kişisel değerler ile yeni ürün kabulü arasında ilişki olduğunu belirtmişlerdir (Ünal, Deniz ve Can, 2008:215).

Çocuk ve ergenlerin tüketici olarak sosyal gelişimini desteklemek adına anne babaların öncelikle satın alınmak istenilen ürüne ihtiyacı olup olmadığının gerçekçi olarak kararının verilmesi gerektiğini, eğer ihtiyaç var ise tüketici olarak bu üründen beklentilerinin ortaya koyulması gerekliliği ve tüketicinin beklentilerini tam olarak karşılayacak olan ürüne yönelmesi gerektiğinin model olunarak öğretilmesi uygun olacaktır. Bu şekilde çocuk veya ergenin ihtiyacı olmayan ve beklentilerini karşılamayacak bir ürünü sadece üzerinde taşıdığı marka için satın alma şeklinde gelişecek gereksiz tüketim alışkanlıkları bir ölçüde önlenmiş ve daha bilinçli bir tüketici yetiştirmekte önemli bir adım atılmış olacağı düşünülmektedir.

2.1.8.3. İmaj

İmaj kavramı ilk kez 1955 yılında Sidney Levy tarafından kullanılmıştır. İmaj, insanların zihinlerinde bilerek oluşturulan bir örgüt ya da kişi hakkındaki genel fikirler iken kişisel imaj; kişi ile ilgili tüm görünüş, beden dili, ün, iletişim tarzı ve duruş bütünlüğü olarak tanımlanabilir (Geçikli, 2002:344-345).

Giyim, kullanılan renkler ve aksesuarlar, saç tarzı, davranış biçimi vb. karşı tarafa hakkımızda pek çok ipucu vermektedir. İlk intiba denilen ilk karşılaşma anında

oluşturulan izlenim insanların hafızalarında uzun süre hatta bazen kalıcı olarak yerleşmektedir. Bu nedenle “ilk etkileşimde” yaratılacak etki tekrarlanmayacağı için çok önemlidir (İleri, 2005). Genel olarak imaj diye nitelendirebileceğimiz bütün bu unsurlar hem günlük hayatımızı, hem sosyal ilişkilerimizi hem de iş hayatımızı etkilemektedir. Her insan dış görünüşün etkisi altında kalmakta, buna göre değerlendirmeler, yargılamalar yapmaktadır. İmaj yönetimi denilen kavramla kişinin kendisini dışarıya daha doğru yansıtması başarılabılır (Keklik, 2012:139).

Saygın (2006), imaj yönetimini; bireylerin başkaları üzerinde bıraktıkları izlenimi etkilemeye çalıştıkları bir süreç olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle birey kendi kendini yönetmelidir. Bireyin kendini nasıl gördüğü ve nasıl görmek istediği ile ilgili kendini ve kişiliğini tanıması esastır (Saygın, 2006). Özel şirketlerde kişisel imajın önemi artmaktadır. Çünkü terfi edilme veya liderliğe uygunluk kararları verilirken kişilerin imajı ve dış görünüşleri belirleyici bir faktör olmaktadır (Harmancı, 2009:33).

Dinçer Ker (1998)’e göre, kişisel imaj, “biriyle ilk karşılaştığında hissettikleri”, olarak tanımlanabilir. Kişisel imaj ya da profesyonel imaj kişinin nasıl giyindiği veya gönderdiği sözsüz mesajlar ile nasıl konuştuğu ve ses tonu ile yakından ilgilidir. Bu tanımdan yola çıkıldığında aslında imaj sözsüz bir iletişim aracıdır denilebilir. Araştırmalar, ilk karşılaşmada karşı taraf üzerinde etki bırakmak için dört dakikadan az bir süre olduğunu göstermektedir. Karşı tarafın ne kadar sürede ve nasıl yargıya varacağı bilinemediği için ilk seferde iyi bir izlenim yaratmak gerekmektedir (Sampson, 1995). Profesyonel imaj, giyim kuşam, tutum ve davranışlar sektörüne, organizasyona, işe ve duruma göre değişiklik gösterir. Kişilik özellikleri imajı etkilese de ilk karşılaşılan birine tam ve doğru olarak kişilik özelliklerini anlatmak mümkün olmadığı için giyim kuşam ve beden dili ile oluşturulan imajın önemi artmaktadır (Barutçugil, 2002).

Kişisel imaj bireyin resmi, kişinin kendisini dış dünyaya sunma biçimi kendisinin kişisel reklamı olarak anlatılabilir. Dış görünüş, konuşma biçimi, tavır ve davranışlar, kişinin neler yapabileceğinin dış göstergeleri olarak kabul edilir. Bunların yanında beden dili, iletişim tarzı, yazım tarzı, dinleme tarzı, düşünme tarzı, sunum tarzı kişisel imajın öğeleri arasındadır. İyi görünmek kişiyi iyi kılar, özgüvenini artırır, ilişkileri geliştirir, performansı ve başarıyı yükseltir (Sampson, 1995). Çünkü kişisel imaj oluşturma ya da imaj yönetimi, bireyin benlik kavramı ile yakından ilişkilidir.

Benlik kavramının boyutları “gerçek benlik”, bireyin kendisine ilişkin algıladığı imajı; “ideal benlik”, bireyin olmak istediği imajı; “sosyal benlik”, bireyin başkaları tarafından algılanan imajını; “ideal sosyal benlik” ise, bireyin başkaları tarafından algılanmasını istediği imajı olarak tanımlanmaktadır (Armutlu ve Üner, 2009:6). Bireyin ideal sosyal benliğini oluşturmada ise öncelik sözsüz iletişim kaynaklarını etkili kullanmasına bağlıdır. Diğer bir deyişle bireyin öncelikle dış görünüşü yani giysisi, saç, aksesuarları, beden dili bireyin başkaları tarafından nasıl algılanacağını en önemli belirleyicisidir.

Koca (2008) giysi seçiminde uyumlu giyinmek ve kendi stilini yaratmak gerektiğini ve farklı ama dengeli giyinmenin önemli olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle gençlerde kendi içinde şık giyim tarzı bilinci oluşturma, karmaşık stiller dahil olmak üzere zaman, yer, bireysel alışkanlıklar, vb. ile uyumlu bir giyim tarzı benimsemek için bilgilendirme yapılarak bireylerin rol, sosyal statü ve özellikleri, öz güven geliştirme ve artırılması için sosyal iletişimi artıran aktiviteler içinde yer almalarını önermiştir. Giysi özellikleri çocukların arkadaş gruplarına kabul olunmasında ya da olunmamasında önemli bir faktör olarak görülmektedir (Ağaç ve Harmankaya, 2009:4). Çünkü giyim, sözel olmayan iletişimin farklı bir şeklidir. Çocuklarda yaşıyla büyümesine paralel olarak giysilerinde özgün olma, öncelikli olarak tarzını yansıtır ve beğenilerini ifade etme özelliklerinin de geliştiği görülmektedir (Ağaç ve Şahinoğlu, 2008:11).

İnsanların kariyerlerini geliştirememelerinin en önemli sebepleri arasında, kişisel imajlarının karşıdakiler üzerinde yeterli etki bırakmaması ve bu konuda bilinçli olmamaları sayılabilmektedir. Kişiler konuşmadan kıyafetleri, duruşları, aksesuarları vb. dış özellikleri ile kendileri hakkında önemli mesajlar vermektedirler (Dinçer Ker, 1998: 5–8). Bu nedenle işletmeler, çalışanlarının firmayı temsil ettiği düşüncesinden yola çıkarak giyim konusunda özen göstermektedirler. İşletmelerde de ilk göze çarpan nokta çalışanların dış görünüşleri olduğu için çalışanın imajını oluşturan kıyafet seçimi firma imajını da etkilemektedir (Gözler, 2006). Benlik ve tüketici davranışları ilişkisi kapsamında gerçekleştirilen çeşitli araştırmalar içerisinde, tüketicilerin benlik imajı ve marka imajı arasındaki algıladıkları uyumu ifade eden, “benlik imajı uyumu” teorisinin temel savı, tüketicilerin benlik imajları ile uyumlu algıladıkları markaları tercih ettikleri yönündedir (Armutlu ve Üner, 2009:4). Bu nedenle firma çalışanlarının kişisel imajlarının firma ya da marka imajı ile uyumlu olması tercih edilmektedir.

2.1.8.4. Ekonomik Faktörler

Giyim için aile bütçesinden ayrılan oran ailelerin gelirleri ile orantılı olup birçok faktörden de etkilenmektedir (Koç, 1990:5). Aile fertlerinin sayısı, sosyal statüsü gibi faktörlerin ailede giyim için ayrılan kaynağı etkilediği belirtilmektedir (Ağaç, Çeğindir, 2006). European Commission (2005)'e göre, aile geliri çocuğun eğitimini doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Doğrudan etkileri okul ücretleri, kitap, üniforma ve taşıma ücretlerini kapsamaktadır. Dolaylı etkileri ise; gelişmiş bölgelerde ikamet etme, iyi akran grubu içinde yer alma ve iyi eğitim veren okullara gidebilme imkânı olarak sıralanmaktadır (Tomul, 2007:123).

Gelir, insanların harcama gücünün bir göstergesidir (muhasabedersleri.com). Türkiye hane halkı tüketim harcamaları 2002'den 2011'e kadar incelendiğinde giyim ve ayakkabı harcamaları en çok harcama yapılan ürün türleri arasında dördüncü sırada gelmektedir.

Aileler gelirlerinin ortalama %27,48'i konut ve kira, %24,21'ini gıda ve alkolsüz içecekler, %12,48'ini ulaştırma, %5,78'ini giyim ve ayakkabı, %5,64'ünü mobilya, ev aletleri için harcamaktadır. Bu veriler giyinme ihtiyacının temel ihtiyaçlar arasında olduğunun bir ispatı olarak da değerlendirilebilir. Diğer bir deyişle aileler barınma, beslenme ve giyinme ihtiyaçlarını öncelikle karşılamaya çalışmaktadırlar.

Hane halkının tipine göre giyim ve ayakkabı harcamaları Tablo 2 de gösterilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde hane halkı tipleri içinde bir arada yaşayan kişiler gelirlerinin % 6,58'ini, üç ve daha fazla çocuklu aileler % 6,43'ünü, İki çocuklu aileler % 6'sını, ataerkil veya geniş aileler % 5,77'sini, tek çocuklu aileler % 5,76'sını tek yetişkinli aileler % 5,3'ünü, çocuksuz çiftler ise % 4,57'sini giyim ve ayakkabı için harcamaktadırlar. Hane halkı tipine göre ailelerin giyim ve ayakkabı harcamaları birbirine çok yakındır. Bunun nedeni olarak hane halkı tipi değişse de giyim ve ayakkabı alımındaki alışkanlıkların değişmemesinin etkili olduğu söylenebilir (www.tuik.gov.tr).

Tablo 1. Hane Halkı Tüketim Harcamalarına 2002-2011 ile İlgili Dağılım Yüzdeleri

Toplam Tüketim											
Harcamaları	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Ort.
(Yıllık Milyon TL)											
Gıda ve alkolsüz içecekler	6,7	7,5	6,4	4,9	4,8	3,6	2,6	3,0	1,9	0,7	4,21
Alkollü içecekler ve tütün	4,1	4,1	4,3	4,1	4,1	4,3	3,8	4,1	4,5	4,1	4,15
Giyim ve ayakkabı	6,3	6,2	6,5	6,2	5,9	5,9	5,4	5,1	5,1	5,2	5,78
Konut ve kira	7,3	28,3	27,0	25,9	27,2	28,9	29,1	28,2	27,1	25,8	27,4
Mobilya, ev aletleri	7,3	5,7	6,6	6,8	6,2	5,9	5,8	6,2	6,3	6,4	5,64
Sağlık	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,4	1,9	1,9	2,1	1,9	2,13
Ulaştırma	8,7	9,8	9,5	12,6	13,1	11,1	14,1	13,6	15,1	17,2	12,4
Haberleşme	4,5	4,3	4,5	4,3	4,2	4,5	4,4	4,2	4,1	4,0	4,3
Eğlence ve Kültür	2,5	2,2	2,5	2,5	2,2	2,1	2,5	2,6	2,8	2,7	2,46
Eğitim hizmetleri	1,3	2,0	2,1	1,9	2,1	2,5	2,0	1,9	2,0	2,0	1,98
Lokanta ve oteller	4,4	4,1	4,5	4,4	4,2	4,5	4,4	5,2	5,4	5,7	4,68
Çeşitli mal ve hizmetler	4,6	3,5	3,9	4,1	4	4,2	4,1	4	3,7	4,3	4,04
Toplam tüketim harcamaları ile ilgili dağılım	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

(TUİK, Hane Halkı Bütçe Anketleri, [http: //www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1012](http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1012))

Tablo 2. Hane halkı tipine göre aile gelirinin giyim ve ayakkabı harcamaları ile ilgili dağılım yüzdeleri 2002-2011

Giyim ve Ayakkabı	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Ort.
Tek çocuklu aile	6,7	7,5	6,4	4,9	4,8	3,6	2,6	3,0	1,9	0,7	4,21
İki çocuklu aile	4,1	4,1	4,3	4,1	4,1	4,3	3,8	4,1	4,5	4,1	4,15
Üç ve daha fazla çocuklu aile	6,3	6,2	6,5	6,2	5,9	5,9	5,4	5,1	5,1	5,2	5,78
Çocuksuz çift	7,3	28,3	27,0	25,9	27,2	28,9	29,1	28,2	27,1	25,8	27,4
Ataerkil ve geniş aile	7,3	5,7	6,6	6,8	6,2	5,9	5,8	6,2	6,3	6,4	5,64
Tek yetişkinli aile	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,4	1,9	1,9	2,1	1,9	2,13
Bir arada yaşayan kişiler	8,7	9,8	9,5	12,6	13,1	11,1	14,1	13,6	15,1	17,2	12,4

(TUIK, Hane Halkı Bütçe Anketleri, <http://www.tuik.gov.tr>)

2.1.8.5. Aile ve Sosyal Çevre

Çocuğun ilk sosyal çevresini oluşturan aile çocuğun ilk öğrenmelerinin de gerçekleştiği yerdir. Birçok davranış kişinin yaşadığı toplumun değer yargılarına göre şekillenir. Giyim tarzı da ailenin değerlerine, rollerine ve tutumlarına göre değişmektedir.

Ailelerin çocukları ile giysi seçimi konusunda sorun yaşadıkları iki dönem vardır. İlki 3–4 yaş aralığındaki benmerkezcilik, diğeri ise ergenlik dönemindeki benmerkezciliktir. İki dönemdeki benmerkezciliğin özellikleri farklı olmakla birlikte giysi seçimi konusunda aile ile çatışma yaşanır.

Çocukluk çağı tüketici özellikleri ve davranışları, kişinin hayat tarzını inşa etmesi ve kalıcı fikirler oluşturmaları açısından oldukça önemlidir (Ağaç ve Harmankaya, 2009: 3). Çocukluk döneminde aileler giysi seçimini tamamen çocuğa bırakmadığı gibi giysi seçimi konusunda ısrarcı da olmamalıdır. Çocuk yere, zamana ve iklime göre doğru giysi tercihlerinde bulunabilecek zihinsel gelişime erişmediği için giysi seçiminde bağımsız bırakılamaz. Bu dönemde ailenin sunacağı giysi seçenekleri arasından

tercihlerde bulunmasının sağlanması çocuğun giysi seçimi ile ilgili kriterleri öğrenmesini sağlayacaktır. Aile çocuğun yere, zamana yaşına uygun giysiler seçmesinde rehber olmalı ve kendini yansıtmaya izin verecek fırsatlar tanınmalıdır.

Ergenlik döneminde ise artık çocuğun etkilendiği sosyal gruplar, kültürel gelişmeler, gençlik modası, markalar önem kazanmaya başlamaktadır. Bu nedenle ergenin dış görünüşü yaşam felsefesi ve kimlik tercihinin göre şekillenecektir. Benimsediği tarz giysi ve aksesuar seçiminde kendini gösterecektir. Özellikle ön ergenlik dönemindeki kızlar sosyalleşme, kendi kimliklerini ifade etme ve sunmada birincil yöntemin giyim olduğunu ifade etmektedirler (Clark, 2008).

Hem çocukluk hem de ergenlik döneminde bireylerin göstereceği özellikler benzer olmakla birlikte, bu süreçte yaşayacakları durumlar anne babanın tutumuna bağlı olarak değişecektir. Genel kabul görmüş aile tutumları; otoriter, aşırı koruyucu, demokratik, kararsız, izin verici olmak üzere beş tanedir. Kendini gerçekleştiren bireylerin yetişmesi için tercih edilen anne baba tutumu demokratik tutumdur. Demokratik ailelerde kurallar vardır. Kurallara uyulmadığında uyulması gereken prosedürler mevcuttur. Bu aile tutumunda yetişen çocuklar kuralın neden gerekli olduğunu anlamış, kural çiğnendiğinde yaptırımın ne olacağının farkındadır. Bu tip ailelerde kurallar sadece çocuk için değil ailenin tüm fertleri için geçerlidir. Demokratik ailede yetişen bireyler kendini gerçekleştirmek için gerekli olan sevgi ve ait olma ihtiyacının karşılandığı ailelerdir. Bu ailelerde giysi seçimi de önceden belirlenmiş bir sınır içerisindedir ve birey bu sınır içerisinde istediğini tercih edebilir.

Clark (2008), yaptığı araştırma sonucunda ebeveynlerin, giysi seçiminde küçük yaşlarda en etkili faktör olduğunu, çocuklar büyüdükçe ise diğer faktörlerin etkisinin arttığını, bununla ters orantılı olarak ebeveynlerin etkisinin azaldığını bulmuştur. Kız çocukları için kardeşler, arkadaşlar, medya ve dergilerin, erkek çocukları için ise yakın çevresindeki insanların giysi seçiminde etkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yeni kıyafet alırken rahat olmasının yanında tarzını yansıtmalarının önemli olduğu araştırma sonucunda bulunmuştur.

2.1.8.6. İklim ve Mevsim Şartları

İklim, coğrafi çevrenin şekillenmesini ve insan hayatını çok yakından etkileyen bir etmen olarak tanımlanabilmektedir. İklim uzun yıllar boyunca belli bir coğrafyada

değişmeyen ortalama hava şartlarını ifade ettiği için, o bölgedeki giyim tarzında da etkisini göstermektedir. Giysinin en temel ve muhtemelen en eski işlevi, vücudu doğa şartlarından korumasıdır. Bu nedenle iklim, mevsim şartları ve giyim arasında sıkı bir ilişkiden bahsedilebilir. İnsanlar, kıyafetlerini sağlıklarını korumak için iklim ve mevsim değişikliklerine göre tercih etmektedirler (Kuru ve Çeğindir, 2001). Çocukların ve gençlerin sağlıklı büyümelerini desteklemek için okul kıyafetlerinin de iklim ve mevsim değişikliklerine uyum gösterebilecek özelliklerde olmasına ve alternatifler içermesine dikkat etmek gerekmektedir.

2.1.8.7. Yer ve Zaman

Giymiyi etkileyen önemli faktörlerden biri de yer ve zamandır. Kişinin mevkisi, katılacağı toplantının veya davetin resmiyet derecesi, mekânı, saati, bulunacağı ortamdaki kişilerle olan yakınlık derecesi, çevrenin örf, adet ve geleneklerinin beklentileri, zevkleri, moda eğilimleri ve ekonomik imkânları kişinin giysisini şekillendirmektedir. Kişiler farklı durumlarda farklı giyim tarzları tercih etmektedirler. Bu durum toplumsal hayattaki rollerin ve sosyal faaliyetlerin çeşitliliğinin getirdiği bir gerekliliktir. Mesela; çalışan bireyler iş yeri şartlarını, yaptıkları işin niteliklerini ve ortamı dikkate alarak giyinmek durumundadır. Bireyler; görgülü, zevkli, nazik, kültürlü, ağır başlı vb. izlenimleri karşı tarafa yansıtacak şekilde giyinmeye özen göstermelidirler. Aksi mesajlar verecek giyim ve kuşamdan kaçınılmalıdır(Kuru ve Çeğindir, 2001).

Yerine ve zamanına uygun giyinme konusu toplumumuzda oldukça önemli görülmektedir. Bireyler daha küçük yaşlarda iken aileleri tarafından bayram ve düğünlerde özenli giyinmenin önemi hakkında bilgilendirilirler. Ayrıca mutluluğun hâkim olduğu mezuniyet, nişan, doğum günü gibi günlerde giyim konusunda dikkat edilmesi gereken hususlar olduğu gibi hüznün öne çıktığı cenaze, anma töreni gibi toplantılarda da kullanılacak giysilerin yer ve zamana uygun olarak seçilmesi konusunda kişilerin özenli davranması gerekmektedir.

2.1.9. Okul Kıyafetleri

Okul kıyafetleri ilk olarak 16. yüzyılda yetim ve düşük gelirli ailelerin çocukları için tasarlanmıştır. Okul üniformalarının sosyal, fizyolojik ve psikolojik amaçları vardır. Formaların en önemli amacı ise; kişiye belirli bir grubun üyesi olmanın ayrıcalığını

hissetmesini ve kişinin üyesi olduğu grubun sorumluluğunu almasını sağlamasıdır (Bahadır Ünal, Yıldız ve Özdil, 2011: 245). Türk Dil Kurumunda üniforma: “Aynı işi yapanların giydikleri, tüzükle belirtilmiş, bir örnek giysi” olarak tanımlanmaktadır.

Eğitimin devlet ya da belirli bir düzen tarafından verildiği, özellikle de ulusal değerlerin yeniden üretilmesinin öncelikli amaç olduğu eğitim sistemlerinde okullarda üniforma giyilmektedir (Hesapçioğlu ve Meşeci Giorgetti, 2009: 1719).

Okulların öğretim durumuna göre ilköğretim öğrencileri, günlerinin önemli bir kısmını okul kıyafeti içinde geçirmektedirler. Bu nedenle, okul kıyafeti fiziksel ve psikolojik bakımdan çocukların rahat kullanabileceği ve severek giyebileceği bir kıyafet olması açısından önemlidir (Bahadır Ünal ve diğerleri, 2011: 244). Kendini iyi hissettiği bir kıyafet içinde bulunmak, çocuğun okula karşı olumlu tutumlar geliştirmesine yardımcı olacaktır.

Okullar, aileden sonra sosyalleşme kaynaklarından en önemlisi olarak kabul edilir, öğretmenler ise bu sosyalleşme sürecinde çok önemli bir yere sahiptirler (Pianta, 1992). Öğretmenler öğrencileri yakından tanıma olanağına sahip oldukları için öğrencide meydana gelen değişiklikleri de hemen fark edebilmektedirler. Öğretmenler, öğrencilerin akademik gelişimlerinin yanında psikososyal gelişimlerine de katkıda bulunma ve takip etmede önemli bir role sahiptirler (Myrick, 2003).

2.1.9.1. Avrupa’da Eğitim ve Giyim Şekli

İngiltere’de tek tip okul kıyafeti 1960’larda dini geleneğin hâkim olduğu okullarda ortaya çıkmıştır. Kökeni ise fakir çocukların gittiği vakıf okullarına dayanmaktadır. İngiltere’de ilk vakıf okulu olan Christ’s Hospital’da çocuklar tarafından giyilen manastıra özgü papaz cüppesi, büyük ihtimalle ilk okul üniforması olarak tahmin edilmektedir (Hesapçioğlu ve Meşeci Giorgetti, 2009). Sonrasında ise “Butler Reformu” ile orta öğretimde farklı tipte okul kıyafeti yeniden kullanılmaya başlanmıştır. Devlet okullarının büyük bir çoğunluğunun üniforması vardır ancak her okulun üniforma ile ilgili kuralları farklıdır. İngiltere’de, Kral 8. Henry’den günümüze 600 yıldır tüm okullarda üniforma uygulanmaktadır (Türtat, 2012). Fakat bazı okullarda üniforma zorunluymken diğerlerinde öğrencilerin tercihine bırakılmıştır. Özellikle anaokulu ve ilkokullarda forma konusunda katı kurallar uygulanmamaktadır. Maddi

durumu kötü olan ailelerin çocuklarının üniforma masrafları da genelde okul tarafından karşılanmaktadır (dilokulubul.com).

Fransa'da tek tip kıyafetlerde öncelik yine dini sembolü iken Fransız devriminden sonra askeri örneklere benzetilmeye çalışılmıştır. Okullarda giyilen askerî üniformalar 18. yüzyılda J. J. Rousseau (1956)'nın "Çocuk ne hekim, ne asker, ne de papaz, öncelikle insan olmalıdır." sözü okullardaki üniforma anlayışı ile örtüşmemektedir (Hesapçioğlu ve Meşeci Giorgetti, 2009). 1968 yılından bu yana ise, birkaç istisna dışında okullarda tek tip okul kıyafeti kullanılmamaktadır. Ancak bazı turizm ve otelcilik okullarında erkek öğrencilere takım elbise ve kravat, kız öğrencilere klasik kıyafet ve ten rengi çorap önerilmektedir. Fransa'da okullarda şu an bir kıyafet zorunluluğu bulunmamaktadır (haberler.com).

Almanya'da okul üniformaları 2. Dünya Savaşı'ndan önce kullanılmaktaydı. Okullarda üniforma zorunluluğu 1980'li ve 1990'lı yıllarda neredeyse tamamen ortadan kalkmıştır. Son zamanlarda disiplini sağlamak ve öğrenciler arasındaki marka savaşıyla mücadele etmek için az sayıdaki okulda tek tip okul kıyafeti yeniden kullanılmaya başlanmıştır (avrupa.hürriyet.com). Üniforma konusu halen kamuoyunda tartışılmaktadır.

ABD'de "okul üniforması" uygulaması ilk kez 1987'de Baltimore'da bir ilkokul tarafından başlatılmıştır. Bu uygulamanın 21 eyalete yayılması ise 1995 yılında California'nın Long Beach bölgesindeki okullarda üniformanın zorunlu hale getirilmesi ve 5 yıl sonra çıkarılan istatistiklerde çok önemli verilere ulaşılması nedeniyle günümüzde 22 eyalette "okul üniforması" uygulaması bulunmakta ve tüm eyaletlere yaygınlaştırılmaktadır. 1996'da dönemin ABD Başkanı Bill Clinton, Ulusa Sesleniş Konuşmasında "Eğer öğrencilerin pahalı kıyafetler için birbirini öldürmelerini engelleyecekse tüm devlet okullarında üniformaya geçilmeli" demiştir. Ardından da okul üniformasıyla sınıfların daha düzenli ve disiplinli olacağını savunarak tüm eyaletlere, nasıl zorunlu üniformaya geçebileceklerini anlatan kitapçıklar gönderilmiştir. ABD'de bu konuda karar eyalet yönetimleri tarafından veriliyor. ABD'nin en kalabalık 5 eyaleti (California, Florida, Illinois, New York, Teksas) de tavrını üniformadan yana koymuş. 2000'de yapılan bir anket, okulların yüzde 23'ünde, 2008'de yapılan bir araştırma devlet okullarının yüzde 55'inde okul üniformasının uygulandığını ortaya

çıkarmıştır. ABD’de uygulama eyaletlere göre değişmekle birlikte, genel olarak devlet okullarında uygulama zorunlu değildir. Ancak, az sayıda da olsa bazı resmi okullarda zorunlu okul kıyafeti uygulaması vardır. Bu husus yerel yönetimlerin ve okul aile birliğinin kararına bırakılmıştır (avrupa.hürriyet.com). Long Beach’teki okullarda üniformanın zorunlu olmasının ardından:

- Okul çevresi suç oranlarında % 91,
- Disiplin cezalarında % 90,
- Taciz olaylarında % 96,
- Vandalizm olaylarında ise % 69’luk düşüş kaydedildiği (Koçbaş, 2012) belirtilmektedir.

Kanada’da devlet okullarında okul kıyafeti uygulaması yoktur. Bazı okullarda da kıyafetler okul aile birliğinde oy hakkına sahip velilerin yüzde 55’inin onaylaması sonucu belirlenmektedir (avrupa.hürriyet.com).

Belçika ve Hollanda’da okul kıyafeti kullanılmamaktadır. Ayrıca okul kıyafetleri konusunda kısıtlayıcı hükümler de yoktur. Japonya’da 18.yüzyıldan beri öğrenciler üniforma giymekte olup, üniformalar mevsim koşullarına göre farklılıklar göstermektedir. Avustralya ve Brezilya’da bütün okullarda tek tip üniforma uygulanmaktadır (avrupa.hürriyet.com).

2.1.9.2. Osmanlı Döneminde Eğitim ve Giyim Şekli

Selçuklulardan gelen devlet tecrübesine sahip Osmanlılar, fethettikleri her yerde, halkın ihtiyaçlarına cevap verebilmek adına cami, mektep ve medreseler inşa etmişlerdir. Bu inşa işi Osmanlılarda adeta bir gelenek halini almış, mekteplere ve medreseleşme faaliyetine, padişah ve yakınlarının yanı sıra sosyoekonomik durumları iyi birçok vatandaş da katılmış, böylelikle köylere varıncaya kadar hemen hemen her yerde eğitim ve öğretim kurumları açılmıştır (Taşkın, 2008: 344).

Abbasiler devrinde “küttab” adıyla anılan mektebe, Karahanlı, Selçuklu ve Osmanlı Türkleri sıbyan mektebi diyorlardı. Osmanlılar bu tip mektepleri “daruttalim, darulilm, muallimhane, mahalle mektebi, taş mekteb, mekteb-i ibtidaiyye” gibi adlarla da anmışlardır (Baltacı, 2004:6–7).

Ana ve babaların, çocuklarına ayet ve hadislerle de desteklenen dini inanç ve şartları öğretme isteği, sübyan mekteplerinin yaygınlaşmasında etkili olmuş ve hemen hemen her mahallede açılmasından bunlara mahalle mektebi denmiştir (Gelişli, 2002:35-43). Meşrutiyete kadar harcamalar vakıf gelirleri ve çocuklardan haftalık almak suretiyle yapılmakta olup yetim ve fakir öğrenciler için vakıflar harçlık ve giyim olarak yardımda bulunabiliyorlardı (Taşkın, 2008:345). Çocuklara alınan giysiler arasında boğazı kapama, fes, mintan, zıbın, kuşak, mest, papuç yer aldığından (Gelişli, 2002:41). Halk arasında bu mektepler “kapamalı mektep” olarak bilinmektedir (Taşkın, 2008:345).

Mektebe kaydolup başlamak, çocukların hayatında önemli bir olaydı. Evde hazırlıklar yapılır, çocuğa yeni elbiseler alınırdı. Yumuşak ve güzel bir minder doldurulur; imkânı olan aileler, mor kadife üzerine sarı sırma kılâptan işlemeli, kâr-ı kadîm bir cüz kesesini, çocuğun sağ omzundan sola doğru çapraz asmak için hazırlardı. Dört-beş yaşına geldiklerinde ilkokula başlarken düzenlenen merasime “Bed’-i besmele cemiyeti” ya da “amin alayı” denmektedir. Bu merasim genellikle Kandil, Pazartesi veya Perşembe günleri düzenlenirdi. Ailenin varlıklı veya yoksul olmasına bağlı olarak bu merasim düzenlenmekteydi. Yoksul bir ailenin çocuğu, “eti senin, kemiği benim” anlayışıyla hocanın eli öptürülür ve eğitilmesi için teslim edilirdi. Orta halli bir ailenin çocuğu ise çocuk giydirilip kuşatılır; erkek ise fesine, kız ise saçlarına süsler takılır, yakın akraba ile mektebe gidilir, mektepteki çocuklara birkaç kuruş, hoca ile halifeye ise ucunda mecidiye bağlı birer mendil hediye edilerek mektebe başlatılırdı. Anadolu’da ise çocuklara para verilmez, simit ve şeker dağıtıldı. Zengin çocukların kaydı ise adeta bir düğün kadar ciddiye alınır; çocuk önce giydirilerek bir at veya arabaya bindirilir, mektepten gelen ilahici ve amincilerle birlikte tespit edilmiş yerlerden geçerek, Eyüb Sultan’a gidilirdi. Yol boyunca ilahiler ve dualar okunur, aminci çocuklar amin diye bağırırlardı. Alay döndükten sonra, çocuk hocanın karşısındaki seccade veya mindere oturur ve sembolik olarak ilk ders böyle bir iki harfin tekrarlatılmasıyla yapılırdı (Ürgüplü, 2011). Tören sonunda çocuğun ailesince hazırlanmış yemekler yenilir, hocaya, kalfaya, ilahi okuyan ve amin alayına katılan bütün çocuklara hediyeler ve harçlıklar dağıtıldı. Bu tören müsaitse talebenin evinde de yapılabilmekteydi (Yazıcı, T.Y). Okula başlayan çocuk eğer tarikat şeyhinin çocuğuyse o zaman âmin alayına

tarikatin sancağı ile dervişler de katılır, ilahiler sırasında mazharlar çalınır, zikirler çekilir ve tarikat ayini yapılırdı (Taşkın, 2008:347).

Giyim şeklinin eğitim açısından büyük önem taşıdığı kurumlardan biri de askeri okullardır. Abdülhamit döneminde en iyi askeri sistem olarak Prusya askeri sistemine geçilmiştir. Bu sistemde ordu, subayları en küçük şehirlerde bile kurulan harp okullarında yetiştirilmekteydi. Çünkü subaylar küçük yaşta askeri üniforma giyerek askeri disiplin içinde toplumdan uzak yetiştirilirdi (Bostancı, T.Y.). Harp okullarında öğrencilerin belirli bir disiplini kazanmaları için giysinin ne kadar büyük bir öneme sahip olduğu açık olarak vurgulanmaktadır.

2.1.9.3. Cumhuriyet Döneminde Eğitim ve Giyim Şekli

Cumhuriyet kurulduğunda Türkiye'nin savaştan yeni çıkmış ve çok yoksul olması, insanların çoğunun kırk yamadan oluşan giysilerle dolaşması, ezikliğe, özgüven eksikliğine neden olmaktaydı (Hacıömeroğlu, 2012). 1929 İlk Mektepler Talimatnamesi (Kültür Bakanlığı, 1938)'nden anlaşıldığı üzere Cumhuriyet'in kurulduğu ilk yıllardan beri ilkokul öğrencileri daha esnek olmakla birlikte önlük giymektedir (Hesapçıoğlu ve Meşeci Giorgetti, 2009:1719). Bu şekilde yoksulluk içindeki öğrencilerin okula ezik olarak başlamasını önlemektedir. Önlük: eski, yırtık, kimi zaman da olmayan giysilerin örtüsü olarak yoksul ile varlıklı arasındaki göstergeleri saklayarak eğitimde ayrımcılık (Hacıömeroğlu, 2012) önlenmeye çalışılmıştır.

3 Aralık 1934'de Meclisçe kabul edilen “Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanunun 2. maddesi “Türkiye’de kanuna tevkifan teşekkül etmiş ve edecek olan izcilik ve sporculuk gibi topluluklar ve cemiyet ve kulüp gibi heyetler ve mektepler mahsus kıyafet, alamet ve levazım taşımak istedikleri zaman, yalnız nizamname veya talimatname ile muayyen tiplere uygun kıyafet, alamet ve levazım taşıyabilirler.” (Özcan, 2008:77) maddesi ile düzenlenmiştir.

Siyah önlük ve beyaz yakanın eğitim kurumlarında kullanılmasının kökeni İngiltere üniversiteleri ve vakıf okullarına kadar uzanmaktadır. İngiltere ve Fransa’da okul üniformaları üzerinde en fazla şekillendirici etki dinî gelenek tarafından yapılmıştır. Batı eğitim sistemi ise bu dönemde Türkiye’ye model olmuştur (Hesapçıoğlu ve Meşeci Giorgetti, 2009).

Türkiye’de siyah önlük ve beyaz yaka ilk defa 1981’de Resmî Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevlilerle Öğrencilerin Kılık Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik ile tam olarak tanımlanmış ve zorunlu hâle getirilmiştir. Bu yönetmeliğe kadar öğrenci kıyafetlerinde kep, kasket, bere giyilmesi ve yerli kumaş kullanılması dışında bir zorunluluk vurgulanmamıştır (Hesapçıoğlu ve Meşeci Giorgetti, 2009:1719-1735). Bu nedenle 1990’lara kadar ilköğretim okulları için uniformalar siyah renkli olarak kullanılmıştır (Bahadır Ünal ve diğerleri, 2011:245). Fakat özel kolejlere baktığımızda onların kendine özgü formları bulunmaktadır.

Fotoğraf 1. Siyah Önlük (milliyet.com.tr)

1990’dan sonra ise önlükler mavi olarak değiştirilmiştir (Bahadır Ünal ve diğerleri, 2011:245). Renkteki bu farklılaşmaya rağmen önlük ve beyaz yaka geleneği değişmeden 2008 yılına kadar devam etmiştir (Hesapçıoğlu ve Meşeci Giorgetti, 2009:1719).

Fotoğraf 2. Mavi Önlük (milliyet.com.tr)

Sonrasında ise iklim farklılıkları nedeniyle, ilköğretim okullarında okul üniformaları belirli kuralları takip etmek koşulu ile serbest bırakılmıştır (Bahadır Ünal ve diğerleri, 2011:245). Okul üniformalarının kurallara bağlı serbest bırakılması ile geçiş sürecinde hem mavi önlük hem de okula özgü belirlenen üniformalar giyilmeye devam etmiştir. Birçok okulda velilerin kararı ile üniformalar belirlenerek giyilmeye başlamıştır.

Fotoğraf 3. Okula Özgü Üniforma (Kişisel Fotoğraflar)

Serbest kıyafet uygulaması, çocukların daha özgür, güçlü bireyler olarak yetişeceği düşüncesinde olan kimi öğrenci ve ailelerin kararı memnuniyetle karşılmasına neden olurken, bazı aileler ise çocuklar arasındaki rekabetin ve gelir dağılımındaki uçurumların, avantajsız durumdaki öğrencilerin hayatını olumsuz yönde etkileyeceğini düşünmektedir (Bayraktar, 2012).

Euronews'a konuşan Çocuk-Genç ve Erişkin Psikiyatristi Prof. Dr. Bengi Semerci ise okul kıyafetinin gerekli olduğunu söylemiştir. Semerci, okulların siyah önlük değil ama seçtikleri sade ve ekonomik formları olmalı, ancak çocukları kazak, gömlek rengi, uzunluk kısalık, saç toplu ya da açık, jöleli değil, gömlek içerde-dışarda, kravat var-yok ya da bağlaması yanlış gibi ayrıntılarla aşırı zorlamayan, bunları disiplin sorunu haline getirmeyen, daha esnek olan bir tutum geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Kıran (2001), iyi giyinemeyen öğrencilerin ebeveynleriyle çatışma yaşaması, gereksiz özentî oluşturmaları, eksiklik duygusu oluşturmaları, öğretimi olumsuz yönde etkilemesi gibi bulgulardan dolayı tek tip kıyafet desteklenir görünümündedir.

Erkan (2003), okul kıyafetinin okul güvenliğine, akran baskısını azaltmaya, ders konsantrasyonuna, toplumda okul imajının olumlu yönde etkilenmesine, devamsızlığın azalmasına, okul iklimine, çocuk suçlarının azalmasına katkı sağladığı görülmüştür. Ancak aynı ülkede yapılan farklı araştırmalarda tek tip okul kıyafetinin akademik başarıya olan küçük bir etkisi dışında diğer konularda bir etkisinin olmadığı ileri sürülmüştür. Bazı araştırmacılar öğrencilerin ifade özgürlüğünü kısıtlaması, kamuflaj imkanı sağlaması, sadece fakir kesimlerce tercih ediliyor olması gibi savlar ortaya koymuşlardır.

Doğan (2011), okullarda kıyafet (üniforma) sorunu Orta Çağ'da Batı Avrupa'nın feodal toplum yapısında eğitim hakkından yararlanan ayrıcalıklı kesimleri olan ruhban ve aristokrat tabakanın çocukları için tasarlanmış sembolik giysilerdir. Sanayileşme ile birlikte eğitim, tüm sınıflar için bir hak olarak görülse de ekonomik yönden üst tabakada yer alan kesimlerin ayrıcalığının önüne geçilememiştir. Üniforma (tek tip kıyafet) eğitim alma imkânındaki farklılığın bir sembolü olmuştur. Bu dönemde üniformalı okul tipinin en yaygın olduğu ülke sanayi yapısının en keskin olduğu İngiltere'dir. Dünyada Çin, Tayvan, Honkong, Japonya gibi tek tip kıyafetin (üniforma) giyildiği ülkeler olduğu gibi hiç okul üniforması olmayan ülkeler de vardır.

Goldsmith (2002), her cinsiyetten tüketiciler için sık giysi kullanımının bağıllık, yenilikçilik, bilgi ve fikir liderliği ile aralarında pozitif bir ilişki olduğunu ve yine bu kullanımın fiyat duyarlılığı (sık kullanıcılar giyim ile ilgili fiyat duyarsızlığına meyillidirler) ile de negatif bir ilişkisi olduğunu bulmuştur. Giysi ürün kategorisinde sık kullanım ilişkisi fazla olan dört kişilik özelliğinin (Fikir liderliği, Yenilikçilik, bilgi, bağıllık ve sosyal kimlik), demografik yapıdan (cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir) bağımsız olarak sık kullanmayı etkileyen genel yapılar olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada ayrıca, sık giyim eşyası satın alan kişilerin, yenilikçilik özelliklerini yansıtmak için modayı takip ettikleri ortaya çıkmış ve bu tüketicilerin, diğer tüketicilerden daha fazla giyim eşyası aldıkları gözlenmiştir.

Turan (2011), 2011 yılında 4 ve 5. sınıf öğrencisi üzerinde yapılan diğer bir araştırmada öğrencilerin yaklaşık % 74'ü okul önlüklerinin kaldırılması yönünde görüş bildirmiştir. Aynı araştırmada katılımcıların yaklaşık % 73'ü serbest kıyafetin daha rahat olacağını düşünmektedir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığının 1995–1996 eğitim öğretim yılında ilk ve orta öğretimde önlük giyilmesi konusunda öğrenci, eğitimci, veli, sendika yöneticileri, dernek ve vakıf yöneticileriyle yaptığı ve 6500 kişni katıldığı araştırmada serbest kıyafetin tercih edildiği ortaya çıkmıştır (MEB, 1997).

Dinçer (2005), lise öğrencilerinin okul üniformalarına ilişkin sorunlarıyla ilgili araştırma bulguları; üniformaların modelinin kullanışlı olmasının sosyo-ekonomik düzeye göre; düğmelerinin çabuk kopmasının, fermuarlarının çabuk bozulmasının, öğrencilerin üniformalarının renklerini beğenmelerinin ve üniforma ölçülerinin vücutlarına uygun olmasının cinsiyete göre değişiklik yarattığını, üniformaların tüylenerek eski bir görünüm almasının ve öğrencilerin ciltlerinde rahatsızlık yaratmasının yine cinsiyete bağlı olarak önemli ölçüde değişiklik yarattığını belirlemişlerdir. Öğrencilerin okul üniformalarıyla ilgili tercihlerine ilişkin araştırma bulguları ise; öğrencilerin üniformalarının vücutlarına uygun olmasını istemelerinin sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık yarattığını, üniformalarının rahat ve kullanışlı olmasını, ayırt edici olmasını (öğrenci olduğunu çevredeki bireyler tarafından bilinmesini sağlama), seçenekli olmasını (gömlek veya tişört kullanabilme ya da gömlekte farklı renkler kullanabilme gibi) ve fiyatının uygun olmasını istemelerinin sosyo-ekonomik düzeye bağlı olarak önemli ölçüde değişiklik yarattığını belirlemişlerdir. Öğrencilerin üniformalarında gömlek ve tişörtleriyle ilgili tercihlerinin sosyo-ekonomik düzeye göre, gömlek ve tişörtleriyle ilgili model ve desen özellikleri tercihleri ile kravat ve yaka bağı tercihlerinin cinsiyete göre ayrıca ceket, hırka, kazak ve süveterleriyle ilgili tercihlerinin sosyoekonomik düzey ve cinsiyet göre istatistiksel olarak önemli ölçüde farklılık olduğunu bulmuştur.

Akşit (2006), “Büyümenin Değerlendirilmesi” konulu çalışmasında yaş gruplarına göre ağırlık, boy ve baş çevresi ölçülerinin hangi değerlerde olması gerektiği ve ölçümlerinin nasıl yapılması gerektiği konularında bilgiler vermiştir. Ayrıca çocuğun sağlığı ve gelişimi açısından büyümenin izlenmesinin önemini vurgulamıştır.

Üstün ve Çeğindir (2006), “İlköğretim Çağı Çocukları ve Annelerinin Okul Önlük ve Formalarının Konforundan Memnuniyet Durumlarının İncelenmesi” adlı makalede ilköğretim çağı çocukları ve annelerinin okul önlük ve formalarının konforundan duydukları memnuniyet incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda Ankara’da yaşayan 7-14 yaş ilköğretim çağı 204 çocuk ve 122 anneye ayrı ayrı anketler uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda çocukların % 65’inin forma modellerinden memnun olduğu ve %60’ının formaların kullanım özelliklerinden memnun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin ise %57’sinin çocuklarının forma modellerinden memnun olduğu ve %73’ünün formaların kullanım özelliklerinden memnun olmadığı tespit edilmiştir.

Koç (2007), araştırmasında farklı ülkelerde öğrenim gören lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin markalı giysilere karşı tutumunun sosyo-kültürel açıdan değerlendirilmesi ve ülkeler arasındaki farklılıkların karşılaştırılması amacı ile Türkiye’de Ankara, Kıbrıs’ta Lefkoşa, İngiltere’de Liverpool şehirlerinde ve Türk Cumhuriyetlerinden gelerek Ankara’da üniversite öğrenimi gören üniversite öğrencileri arasından seçilen 406 öğrenciden elde edilen veriler şöyledir.

- Farklı sosyo-kültürel değerlere sahip olduğu belirlenen ülkelerde öğrenim gören öğrencilerin markalı giysileri benimsemelerine rağmen fiyatının yüksek olmasından dolayı markalı giysi edinmekte güçlük çektikleri sonucuna varılmıştır.
- Markayı üreten ve satan batı ülkelerinde yaşayan öğrencilerin diğer ülkelerin öğrencilerine göre daha az marka tutkunu oldukları, öğrencilerin markalı giysiler giyen kişileri lider, ekonomik durumu iyi ve çok zevkli olarak tanımlandıkları belirlenmiştir.
- Markalı giysilere karşı tutum puanları açısından cinsiyet ve eğitim düzeyleri arasında fark görülmezken, ülke, aile geliri, yaş grupları arasında farklılıklar görülmüş.

Tomul (2007), Türkiye’de eğitime katılım üzerinde gelirin etkisi ile ilgili; yüksek gelir düzeyine sahip çocuklarının eğitime katılımının da yüksek olduğunu bulmuş, erkek ve kadınların eğitime katılımında bölgesel ve gelir düzeylerine göre farklılıklar olduğunu belirtilmiştir. Bütün bölgelerde ve bütün gelir gruplarında

erkeklerin eğitime katılım oranları kadınların katılım oranından yüksek çıkarken, gelir artışının en fazla kadınlarının eğitimi üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Ağaç ve Harmankaya (2009), İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin giysi tercihleri ve giysi satın alma davranışlarına etki eden faktörleri belirlemeye yönelik araştırmalarında; 7–11 yaş arasındaki özel ve devlet okulu öğrencileri giysi alışverişini aileleri ile birlikte yapmakta olduğu ve alışverişte öğrencilerin tercihlerine en çok anneler etkili olurken, okul türü fark etmeksizin öğrenciler için ihtiyaç duyulduğunda alışveriş yapıldığı belirlenmiştir. Giysilerde tercih edilen renkler açısından bakıldığında en fazla mavi renk öne çıkmıştır. Çocukların giyinip soyunmada her iki okul türü açısından düğme ilikleme konusunda yardıma ihtiyaç duydukları, düğme iliklemeyi, kemer takma ve bağcıkları bağlama seçeneklerinin takip ettiği belirlenmiştir. Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kızların fermuar çekme, erkeklerin ise kemer takma konusunda zorlandıkları görülmüştür.

Siyez (2009), Lise öğrencileri ile yaptığı araştırmasında en sık karşılaşılan olumsuz öğrenci davranışları içinde sırasıyla; kılık kıyafet kurallarına uymama, devamsızlık, derse geç kalma olarak, toplamda 16 kez belirtilerek olumsuz davranışlar sıralamasında dördüncü sırada yer almıştır. Olumsuz davranış sıralamasında birinci sırada akademik yaşantı, ikinci sırada arkadaşlarına yönelik ve üçüncü sırada öğretmenlerine yönelik olumsuz davranışlar yer alırken kılık kıyafet sadece okul kuralları ile ilgili olumsuz davranışlar içinde yer almıştır. Bu sonuçlar incelendiğinde okullarda kılık-kıyafet kurallarına uymama ile ilgili yaşanan olumsuz davranışlar diğer olumsuz davranışlara göre daha az bir paya sahiptir.

Özbaş (2010), İlköğretim öğrencilerinin devamsızlığının nedenleri ile ilgili yaptığı araştırmada; ailelerin çocuklarının beslenme, giyim, kırtasiye ve sosyal yaşamla ilgili gereksinimlerini karşılayabilecek ekonomik yeterliğe sahip olmamaları ve ekonomik gerekçelerle çocuklarının işgücüne ihtiyaç duymaları da öğrencilerin günlük devamsızlığına yol açan nedenlerden biri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

E. Sönmez (2010), Giyimde marka bağımlılığı ve marka duyarlılığı konusunu gençler (12-19 yaş) üzerinde incelemiştir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin marka bağımlılığı ve marka duyarlılığı arasında olumlu yönde ilişki olduğunu bulmuştur. Giyimde marka bağımlılığını ve marka duyarlılığını olumlu yönde etkileyen en önemli

ortak tahmin edici, psikolojik faktörler iken marka bağlılığını ve marka duyarlılığını etkileyen diğer ortak değişken, giyim ürünleri tercihinde arkadaşlarla olan iletişime verilen önem olarak bulunmuştur. Diğer bir deyişle arkadaşlarla olan iletişime verilen önem, hem marka bağlılığını hem de marka duyarlılığını olumlu yönde etkilemektedir. Aile içi iletişim, marka duyarlılığını olumlu olarak etkilemektedir. Annesi çalışan gençlerin marka bağlılık ve marka duyarlılık düzeyleri ile annesi çalışmayan gençlerin marka bağlılık ve marka duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir.

Bilgin (2011), popüler kültürün moda tasarımı öğrencileri ve öğretim üyeleri üzerindeki etkilerini belirlemeye çalıştığı araştırmasında öğrencilerin, giysi seçimi yaparlarken popüler marka giysi almadıklarını ve dinledikleri müzik tarzlarını giysilerine yansıtmadıklarını, giysi tercihlerini değişen popüler kültür öğelerine göre düzenleme durumlarının azlığı ve bu durumdan kaynaklı popüler olan her şeyi takip etmelerine rağmen daha az tercih ettiklerini göstermektedir. Giysi seçiminde öğrencilerin giysilerini moda akımlarına göre tercih etme oranlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrenciler çoğunluk tarafından kısa sürede kabul edilerek popüler olan giysilerin (popüler kültüre göre giyinmenin) önemli olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

Koçtürk (2011), Ülkemizde üniversite öğrencisinin giyim sorunları olarak şunları belirtmiştir. “Öğrenciler, giyinme olanağı bakımından, beslenme, barınma, ısınma, aydınlanma, temizlenme durumuna benzer koşullar içinden gelirler. Çoğunluğu köylü, işçi ve dar gelirli aile çocukları olan öğrenciler, okul öncesi çağ ile ilk ve ortaöğrenim süresince, ayıplarını kapamayı hedef edinmiş bir giyim tarzına uyarlar. İç çamaşırları genel olarak yetersizdir. Türk anasının gelenekleri ile korunan gelenekler giyimin temiz kalmasını sağlarsa da, fukaralık çok zaman şartları etkiler. Bazı ailelerde sabun almak ve su ısıtmak için yakıt tedarik etmek bile mesele haline geldiği için, çamaşırı temizlemek zor olur. Böyle olmasına rağmen dış görüntünün korunması esastır.”

Keklik (2012), üniversite öğrencilerinden öğretim üyelerini dış görünüşlerini giyim, saç, aksesuar ve renkler açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda, “tüm öğrenciler öğretim üyelerinin kişisel bakımına dikkat etmesi

gerektiğini, derse sık gelmelerini beklediklerini çünkü bu durumun derse olan konsantrasyonunu etkilediğini ve iyi giyinirse derse daha çok motive olduğunu, öğretim üyesinin kıyafetlerinin düzgün olmasının ona karşı saygısını artırdığını belirtmektedirler. Öğretim üyesi sadece bilgi öğretken konumundaki kişi değil aynı zamanda öğrencilere örnek olması gereken toplumsal sorumluluk taşıyan kişidir. Kişinin kendine ve karşısındaki kişilere saygısının bir ifadesi olan giyim ve dış görünüş öğretim üyelerinin özen göstermesi gereken bir konudur. Hem derslerin verimliliğinin artışında hem öğretim üyesi-öğrenci ilişkilerinin daha etkin olması yönünde dış görünüşün önemli bir etken olduğu görülmektedir” sonucuna ulaşmıştır.

Ağaç ve Çeçindir (2006), araştırmalarında, üniversite öğrencilerinin % 93,5’i indirimli satışları fırsat olarak nitelendirilirken, % 4,7’si düşük kalite anlamına geldiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin tamamına yakınının indirimli satışların ucuz bir şeyler alabilme fırsatı olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin giysi satın alırken, % 72,9’unun giysinin rahat ve estetik olmasını önemseydiğini bulmuşlardır. Bu nedenle, öğrencilerin giysi tercihlerinde vücut özelliklerine dikkat ederek rahatlık ve estetik faktörlerini önemli bulduklarını belirtmişlerdir.

Çivitçi ve Harmankaya (2012), 6–16 yaş arası obez çocukların ve ergenlerin giysilerde tercih ettiği özellikler; alışverişlerinde en çok giysinin beden ölçülerine uygun olmasına, hareketlerini engellememesine önem verdikleri, giysi türü olarak pantolonu, renklerden maviyi, elastik kumaş türünü tercih ettikleri belirlenmiştir. Pantolonlarda tercih edilen özellikler açısından bakıldığında kızlarda kot, erkeklerde cepli modeller öne çıkmıştır. Gömlelerde beden bölgesinin bol olması tercih edildiği belirlenmiştir.

28–29 Haziran 2009’da Öğrenci Okul Kıyafetlerini Değerlendirme Çalıştay’ı sonuç raporu da; gelişmiş ülkelerde okul kıyafetlerinde tek tip zorunluluğunun bulunmadığı, okul aile birlikleri ve okul yönetimlerinin okullarda sık kıyafet değişikliğine giderek ailelere ekonomik bir yük getirdikleri, okul kıyafetlerine serbestlik getirilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir.

Koca ve Çağman (2012), çalışan kadınların ekolojik yaklaşımları ve kullanmadıkları giysilerini nasıl değerlendirdiklerini belirlemeyi amaçlayan araştırma sonuçlarına göre;

- Çalışan kadınların %70,7'sinin bazen yeni sezon giysiler çıktığında giysi satın aldıkları, %56,4'ünün giysi alışverişlerinde sürekli modayı takip etmedikleri ve çalışan kadınlardan %38,6'sının farklı ve yeni giysiler giymekten hoşlandıkları için giysi satın aldıkları tespit edilmiştir.
- Çalışan kadınların %35,6'sının ihtiyaçları olduğunda, %20,4'ünün sezon sonu indirimlerinde giysi alışverişine çıktıkları tespit edilirken, %10,9'unun her zaman beğendikleri giysi olduğunda giysi satın aldıkları tespit edilmiştir.
- Çalışan kadınların %93,1'inin yeni giysi aldıklarında eskilerini de birlikte giydikleri tespit edilirken, %66,7'sinin giymedikleri giysilerini giyebilecek kişilere vererek değerlendirdikleri tespit edilmiştir.
- Araştırma sonuçlarına göre çalışan kadınların %70,9'unun kullanılmayan giysilerin atılmasının ülke ekonomisine zarar verdiğini düşündükleri (ekonomik açıdan) sonucuna ulaşılmış ve çalışan kadınlardan %71,5'inin kullanılmayan giysilerin çevrede ihtiyacı olanlara verilerek değerlendirilmesi gerektiğini düşündükleri tespit edilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evreni ve örneklemini açıklanarak, veri toplama araçlarının nasıl hazırlandığına ilişkin bilgiler ile verilerin toplanmasında ve analizinde uygulanan istatistiklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada ilkokullarda serbest kıyafet uygulamasının okul yöneticisi ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri tespit edilmiştir. Araştırma tarama modelinde olup, betimsel bir nitelik arz etmektedir.

Tarama modeli; geçmişte ya da o anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan her neyse onları değiştirme ve etkileme çabası yoktur bu modelde. Bilinmek istenen şey meydana gelmiştir. Amaç o şeyi doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir. Asıl amaç değiştirmeye kalkmadan gözlemektir (Karasar, 1994:79). Tarama modelinde bilimin gözleme kaydetme, olaylar arasındaki ilişkileri tespit etme, kontrol edilen değişmez ilişkiler üzerinde genellemelere varma vardır. Yani bilimin tasvir fonksiyonu ön plandadır (Yıldırım, 1966:67).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2013–2014 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilinde ilkokullarda görev yapan okul yöneticisi ve sınıf öğretmenlerinden oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise 2013–2014 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 407 sınıf öğretmeni ve 44 okul yöneticisi olmak üzere toplam 451 eğitimciden oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Veriler, araştırmacı tarafından okul yöneticisi ve sınıf öğretmenlerine anket uygulanarak elde edilmiştir. Bunun için araştırmacı tarafından hazırlanan anket bu gruplara uygulanmıştır.

Araştırma anket formunun güvenirlik-geçerlilik çalışmasında döndürülmemiş temel bileşenler analizinden (Unrotated Factor Solution) yararlanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre faktör yükü 0.35 ve üzeri olan maddeler işleme alınmış ve toplam 40

madde işler durumunda gözükmüştür. Yapılan faktör analizi sonucunda işler durumda bulunan 40 madde için tekrar faktör analizi işlemleri yapılmıştır. İkinci analiz sonucunda KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri 0.959, Bartlett Testi 12068.255 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenirlik katsayısı, Cronbach Alpha .914 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin geçerliliği için uzman kanısından da yararlanılmıştır. Anketin güvenirlik ve geçerlilik çalışması tamamlandıktan sonra anket son halini almış ve araştırmada uygulanmıştır.

Ölçme aracının son şekline verilen anket formları iki bölümden oluşmaktadır. Anketin 1. bölümünde kişisel bilgilerle ilgili okul yöneticileri ve öğretmenlere yönelik 8 soru bulunmaktadır. 2. bölümünde ise okul yöneticileri ve öğretmenlerin okullarda serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 40 maddeli beşli likert ölçeği yer almaktadır. Likert tipi ankette yer alan “tamamen katılıyorum” seçeneğine 5, “katılıyorum” seçeneğine 4, “kısmen katılıyorum” seçeneğine 3, “katılmıyorum” seçeneğine 2, “hiç katılmıyorum” seçeneğine 1, sayısal değeri verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Ankete katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin görüşleri alınırken anket formu ile elde edilen verilerin istatistiksel analizi için aşağıda belirtilen sıra izlenmiştir.

Ankete cevap veren örneklem grubunun okullarda serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan ankete verdikleri cevaplardan elde edilen veriler 1–5 derecelendirme ölçeğinde SPSS 16.0 istatistiksel paket programında bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

1. Anketin birinci bölümünde verilen cevapların analizinde, frekans ve yüzde dağılımları kullanılmıştır.

2. Anketin ikinci bölümünde yer alan likert tipi sorulara verilen cevaplar analiz edilirken %, frekans, aritmetik ortalama, bağımsız gruplar t testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Ayrıca 2’li karşılaştırmalarda lsd ve scheffe testleride kullanılmıştır.

Araştırmada uygulanan likert tipi ölçek, beşli derecelendirme şeklinde hazırlanmıştır. Beşli derecelendirme ölçeği, eşit ortalamalar esas alınarak;

Hiç Katılmıyorum	: 1,00 - 1,80
Katılmıyorum	: 1,81 - 2,60
Kısmen Katılıyorum	: 2,61 - 3,40
Katılıyorum	: 3,41 - 4,20
Tamamen Katılıyorum	: 4,21 - 5,00

şeklinde puanlandırılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın genel amacı doğrultusunda cevap aranan sorulara ilişkin toplanan veriler, sorular bazında çözümlenmiş, elde edilen bulgular ve bu bulgulara dayanarak ulaşılan yorumlar sunulmuştur.

4.1. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Demografik özelliklerden okul yöneticisi ve öğretmenler için; cinsiyet, meslekteki kıdem yılı, en son mezun olunan okul türü, sendikaya üyelik durumu, görev yaptıkları yer birimi, günlük gazeteleri takip etme durumu, mesleki görevi ve kitap okuma alışkanlığı değişkenlerine yer verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin cinsiyet durumuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	187	41,5
Erkek	264	58,5
Toplam	451	100,0

Tablo 3'te verilen bilgiler incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin cinsiyet dağılımları % 41,5'inin kadın, % 58,5'inin erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin mesleki kıdem durumuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Meslekteki Kıdem Yılı	Frekans	Yüzde
1-5 Yıl	30	6,7
6-10 Yıl	68	15,1
11-15 Yıl	71	15,7
16-20 Yıl	116	25,7
21 Yıl ve üzeri	166	36,8
Toplam	451	100,0

Tablo 4'te araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin mesleki kıdem durumlarına bakıldığında % 6,7'sinin 1-5 yıl, % 15,1'inin 6-10 yıl, % 15,7'sinin 11-15 yıl, % 25,7'sinin 16-20 yıl ve % 36,8'inin 21 yıl ve üzeri olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin en son mezun olduğu okul durumuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

En Son Mezun Olunan Okul Türü	Frekans	Yüzde
Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksek Okulu	93	20,6
Eğitim Fakültesi Lisans	263	58,3
Diğer Lisans Programı	70	15,5
Lisansüstü (Yüksek Lisans/Doktora)	25	5,5
Toplam	451	100,0

Tablo 5’te verilen bilgiler incelendiğinde araştırmaya katılanların % 20,6’sının Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksek Okulu mezunu olduğu, % 58,3’ünün Eğitim Fakültesi lisans programından mezun olduğu, % 15,5’inin diğer lisans programlarından mezun olduğu ve % 5,5’inin Lisansüstü (yüksek lisans/doktora) mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin sendika üyelik durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Sendika Üyeliği	Frekans	Yüzde
Evet	352	78,0
Hayır	99	22,0
Toplam	451	100,0

Tablo 5’te verilen bilgiler incelendiğinde araştırmaya katılanların % 78,0’inin sendika üyeliğinin olduğu görülürken % 22,0’sinin sendika üyeliğinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin görev yaptıkları yer birimi durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Görev Yaptığı Yer Birimi	Frekans	Yüzde
Köy	36	8,0
İlçe Merkezi	80	17,7
İl Merkezi	335	74,3
Toplam	451	100,0

Tablo 7’de verilen bilgiler incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin % 8,0’ının köyde, % 17,7’sinin ilçe merkezinde ve 74,3’ünün il merkezinde görev yaptıkları görülmektedir.

Tablo 8. Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin günlük gazeteleri takip etme durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Günlük Gazeteleri Takip Etme	Frekans	Yüzde
Evet	327	72,5
Hayır	124	27,5
Toplam	451	100,0

Tablo 7’de verilen bilgiler incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin % 72,5’inin günlük gazeteleri takip ettiği görülürken, % 27,5’sinin günlük gazeteleri takip etmediği görülmektedir.

Tablo 9. Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin mesleki görev durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Mesleki Görevi	Frekans	Yüzde
Okul Yöneticisi	44	9,8
Öğretmen	407	90,2
Toplam	451	100,0

Tablo 7’de verilen bilgiler incelendiğinde araştırmaya katılanların okul yöneticisi ve öğretmenlerin % 9,8’inin okul yöneticisi, % 90,2’sinin sınıf öğretmeni olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Kitap Okuma Alışkanlığı	Frekans	Yüzde
Evet	364	80,7
Hayır	87	19,3
Toplam	451	100,0

Tablo 10’da verilen bilgiler incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin % 80,7’sinin kitap okuma alışkanlığının olduğu görülürken % 19,3’ünün kitap okuma alışkanlığının olmadığı görülmektedir.

4.2. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Genel Görüşler

Tablo 11. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Genel Görüşler

M	İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Genel Görüşler	N	Katılma Derecesi (%)					$\bar{X}$	ss
			HK	KM	KK	K	TK		
1	Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, idaresi ve öğretmenleri karar vermelidir.	451	15,5	25,3	14,9	17,1	27,3	3,15	1,45
2	Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrencinin kendisi karar vermelidir.	451	46,3	30,8	11,8	7,3	3,8	1,91	1,09
3	Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrenci velisi karar vermelidir.	451	20,6	28,8	23,9	19,7	6,9	2,63	1,20
4	Okullarda giyilecek kıyafete, Okul Aile Birlikleri karar vermelidir.	451	17,1	20,2	25,5	25,3	12,0	2,94	1,27
5	Okullarda serbest kıyafet uygulaması, aileleri ekonomik olarak zora sokar.	451	6,0	6,9	14,9	28,8	43,5	3,96	1,18
6	Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha demokratik kılar.	451	19,3	27,3	24,8	18,4	10,2	2,72	1,25
16	Öğrencilerin farklı giyinmeleri, sınıftaki disiplin ortamını zayıflatmaktadır.	451	10,9	26,8	21,1	25,5	15,7	3,08	1,25
22	Serbest Kıyafet Uygulaması, ailelere ekonomik olarak fazla yük getirecektir.	451	5,3	8,9	16,4	28,6	40,8	3,90	1,18
25	Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha sıcak, okul bahçelerini daha renkli yapacaktır.	451	15,1	27,9	21,7	23,3	12,0	2,89	1,25
27	Okul hayatın kendisi olduğu halde, normal hayatta önlük ve tek tip forma giyinmek yoktur.	451	9,5	23,5	22,0	31,0	14,0	3,16	1,20
28	MEB'in serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum.	451	22,4	24,2	15,7	21,3	16,4	2,85	1,41
29	MEB'in serbest kıyafet uygulaması konusunda velilerle yaptığı anketleri olumlu buluyorum.	451	8,0	9,5	20,8	29,7	31,9	3,68	1,23
30	MEB tarafından, sınıf öğretmenlerine serbest kıyafet uygulaması getirilmesi gerekir.	451	7,3	9,8	18,6	17,5	46,8	3,86	1,29
31	Sınıf öğretmenleri, takım elbise ya da resmi kıyafetle Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersini verimli yürütememektedir.	451	5,3	8,2	15,7	31,0	39,7	3,91	1,16
32	Serbest Kıyafet Uygulaması, okul güvenliğini olumsuz yönde etkiler.	451	8,2	16,4	17,5	31,0	26,8	3,51	1,26
33	Okullarda adrese dayalı kayıt uygulamasının başlaması, öğrenciler arasındaki ekonomik farkı minimize (en aza) edeceği için, serbest kıyafet uygulaması daha rahat uygulanabilir.	451	10,2	25,5	30,6	29,3	4,4	2,92	1,06
34	Önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatın kendisidir ilkesiyle çelişmektedir.	451	8,2	27,1	24,8	27,1	12,9	3,09	1,17
35	İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum fakat, ortaokullarda-liselerde velilere yapılan anket sonuçlarına göre uygulama yapılmalıdır.	451	14,6	22,4	21,5	27,7	13,7	3,03	1,28
36	Çocuklarla ilgilenen kişilerin resmi kıyafet giymesi, çocukları olumsuz yönde etkilemektedir.	451	13,1	33,9	20,2	21,7	11,1	2,83	1,22
40	Serbest kıyafet, ailelerde bu gün çocuğuma ne giydireceğim kaygısını oluşturur.	451	2,9	4,7	15,7	27,7	49,0	4,15	1,03

HK : Hiç Katılmıyorum,

KM : Katılmıyorum

KK: Kısmen Katılıyorum

K : Katılıyorum

TK : Tamamen Katılıyorum

İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüş maddelerinin genel dağılımı Tablo 11’de görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılanların görüş maddelerinin bazı maddelere tamamen katıldıkları, bazı maddelere katıldıkları, bazı maddelere kısmen katıldıkları, bazı maddelere ise katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 11 incelendiğinde, “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, okul idaresi ve öğretmenleri karar vermelidir” görüş maddesine araştırmaya katılanların “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,15$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 11 incelendiğinde, “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrencinin kendisi karar vermelidir” görüş maddesine araştırmaya katılanların “Hiç Katılmıyorum”a yakın olmakla beraber “Katılmıyorum” ($\bar{X} = 1,91$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Yine Tablo 11 incelendiğinde, “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrenci velisi karar vermelidir” görüş maddesine “Katılmıyorum”a yakın olmakla beraber “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,63$), “Okullarda giyilecek kıyafete, Okul Aile Birlikleri karar vermelidir” görüş maddesine “Kısmen katılıyorum” ($\bar{X} = 2,94$), “Okullarda serbest kıyafet uygulaması, aileleri ekonomik olarak zora sokar” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,96$), “Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha demokratik kılar” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,72$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 11 incelendiğinde, “Öğrencilerin farklı giyinmeleri, sınıftaki disiplin ortamını zayıflatmaktadır” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,08$), “Serbest Kıyafet Uygulaması, ailelere ekonomik olarak fazla yük getirecektir” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,90$), “Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha sıcak, okul bahçelerini daha renkli yapacaktır” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,89$), “Okul hayatın kendisi olduğu halde, normal hayatta önlük ve tek tip forma giyinmek yoktur” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,16$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 11 incelendiğinde, “MEB’in serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,85$), “MEB’in serbest kıyafet uygulaması konusunda velilerle yaptığı anketleri olumlu buluyorum” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,68$), “MEB tarafından, sınıf öğretmenlerine serbest kıyafet uygulaması getirilmesi gerekir” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,86$), “Sınıf öğretmenleri, takım elbise ya da resmi kıyafetle Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersini verimli yürütememektedir” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,91$), “Serbest Kıyafet Uygulaması, okul güvenliğini olumsuz yönde etkiler” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,51$), “Okullarda adrese dayalı kayıt uygulamasının başlaması, öğrenciler arasındaki ekonomik farkı minimize (en aza) edeceği için, serbest kıyafet uygulaması daha rahat uygulanabilir” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,92$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 11 incelendiğinde, “Önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatın kendisidir ilkesiyle çelişmektedir” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,09$), “İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum fakat, ortaokullarda-liselerde velilere yapılan anket sonuçlarına göre uygulama yapılmalıdır” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,03$), “Çocuklarla ilgilenen kişilerin resmi kıyafet giymesi, çocukları olumsuz yönde etkilemektedir” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,83$), “Serbest kıyafet, ailelerde bu gün çocuğuma ne giydireceğim kaygısını oluşturur” “Tamamen Katılıyorum”a yakın olmakla beraber “Katılıyorum” ($\bar{X} = 4,15$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

4.3. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Görüşler

Tablo 12. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Görüşler

M	İlkokullarda S.K.U'nun Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Görüşler	N	Katılma Derecesi (%)					$\bar{X}$	ss
			HK	KM	KK	K	TK		
7	Öğrencinin okula istediği kıyafetle gelmesi, öğrencinin kendine olan özgüvenini artırır.	451	16,2	31,5	23,7	21,1	7,5	2,72	1,18
8	Serbest kıyafetlerle ders yapılan sınıflarda, öğrenciler daha katılımcıdır.	451	18,6	42,8	17,3	18,6	2,7	2,43	1,07
9	Serbest kıyafetlerle ders yapılan ortamlarda, öğrenciler daha neşeli ve mutludur.	451	14,2	36,4	20,2	23,1	6,2	2,70	1,15
10	Öğrenci, ders ortamında kendini nasıl rahat hissediyorsa o şekilde giyinmelidir.	451	14,6	30,2	21,3	19,5	14,4	2,88	1,28
11	Farklı giyinmek, öğrencilerin ilgisini dağıtmakta ve derse motive olmasını engellemektedir.	451	6,9	21,3	18,6	30,4	22,8	3,41	1,24
12	Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin teneffüslerde rahatça oyun oynamasını sağlayacaktır.	451	10,9	27,9	24,2	26,4	10,6	2,98	1,18
13	Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin okula seyerek-isteyerek gelmelerini sağlamaktadır.	451	9,5	31,5	25,9	26,4	6,7	2,89	1,10
14	Aynı tip giyinmek, öğrencilerin demokratik tavırlar geliştirmesini engellemektedir.	451	16,2	40,4	17,7	19,7	6,0	2,58	1,14
15	Her gün aynı forma ya da giysilerle okula gitmek, öğrencileri sıkırmaktadır.	451	13,1	30,2	21,3	27,1	8,4	2,87	1,19
17	Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencileri bedensel olarak rahatlatmaktadır.	451	9,1	26,2	29,5	27,7	7,5	2,98	1,09
18	Serbest kıyafet uygulaması, öğrencileri ruhsal olarak rahatlatmaktadır.	451	9,3	29,3	28,8	26,6	6,0	2,90	1,07
19	Serbest giyinmek, öğrencinin rahatlıkla oturup kalkmasını sağlar.	451	13,7	23,3	28,4	25,7	8,9	2,92	1,18
20	Serbest giyinmek, öğrencilerin etkinliklere katılmalarını kolaylaştırır.	451	12,2	32,2	23,5	23,9	8,2	2,83	1,16
21	Serbest Kıyafet Uygulaması, farklılıkları benimsemeyi geliştirir.	451	9,5	27,1	28,2	23,9	11,3	3,00	1,16
23	Serbest kıyafet uygulaması, çocukları kalıplaşmanın dışına iter.	451	8,0	29,9	27,3	26,4	8,4	2,97	1,10
24	Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrenci-öğretmen iletişimini olumlu yönde etkileyecektir.	451	17,5	42,1	21,1	14,4	4,9	2,47	1,08
26	Serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde demokratik ve özgür düşünmeyi geliştirecektir.	451	14,2	31,5	21,5	24,2	8,6	2,81	1,19
37	İlkokul öğretmenlerinin resmi kıyafet giymeleri, öğrenciler üzerinde farkına varmadan bir baskı oluşturmaktadır.	451	12,9	34,6	20,0	20,8	11,8	2,84	1,23
38	İlkokullarda serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde arkadaşının giydiklerini kıskanma duygusunu geliştirir.	451	4,0	7,1	20,4	31,9	36,6	3,90	1,09
39	İlkokullarda forma giymek, öğrencide okula karşı aidiyet duygusunu geliştirir.	451	6,0	13,5	22,0	41,0	17,5	3,50	1,11

HK : Hiç Katılmıyorum,

KM : Katılmıyorum

KK: Kısmen Katılıyorum

K : Katılıyorum

TK : Tamamen Katılıyorum

İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasının öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin görüş maddelerinin dağılımı Tablo 12’de görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılanların görüş maddelerinin bazı maddelere katıldıkları, bazı maddelere kısmen katıldıkları, bazı maddelere ise katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 12 incelendiğinde, “Öğrencinin okula istediği kıyafetle gelmesi, öğrencinin kendine olan özgüvenini artırır” görüş maddesine araştırmaya katılanların “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,72$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 12 incelendiğinde, “Serbest kıyafetlerle ders yapılan sınıflarda, öğrenciler daha katılımcıdır” görüş maddesine araştırmaya katılanların “Kısmen Katılıyorum”a yakın olmakla beraber “Katılmıyorum” ($\bar{X} = 2,43$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Yine Tablo 12 incelendiğinde, “Serbest kıyafetlerle ders yapılan ortamlarda, öğrenciler daha neşeli ve mutludur.” görüş maddesine “Katılmıyorum”a yakın olmakla beraber “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,70$), “Öğrenci, ders ortamında kendini nasıl rahat hissediyorsa o şekilde giyinmelidir” görüş maddesine “Kısmen katılıyorum” ($\bar{X} = 2,88$), “Farklı giyinmek, öğrencilerin ilgisini dağıtmakta ve derse motive olmasını engellemektedir” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum”a yakın olmakla beraber “Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,41$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 12 incelendiğinde, “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin tenefüslerde rahatça oyun oynamasını sağlayacaktır” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,98$), “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin okula seveerek isteyerek gelmelerini sağlamaktadır” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,89$), “Aynı tip giyinmek, öğrencilerin demokratik tavırlar geliştirmesini engellemektedir” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum”a yakın olmakla beraber “Katılmıyorum” ($\bar{X} = 2,58$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 12 incelendiğinde, “Her gün aynı forma ya da giysilerle okula gitmek, öğrencileri sıkılmaktadır” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,87$), “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencileri bedensel olarak rahatlatmaktadır” görüş maddesine

“Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,98$), “Serbest kıyafet uygulaması, öğrencileri ruhsal olarak rahatlatmaktadır” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,90$), “Serbest giyinmek, öğrencinin rahatlıkla oturup kalkmasını sağlar” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,92$), “Serbest giyinmek, öğrencilerin etkinliklere katılmalarını kolaylaştırır” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,83$), “Serbest Kıyafet Uygulaması, farklılıkları benimsemeyi geliştirir” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,00$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 12 incelendiğinde, “Serbest kıyafet uygulaması, çocukları kalıplaşmanın dışına iter” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,97$), “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrenci-öğretmen iletişimini olumlu yönde etkileyecektir” görüş maddesine “Katılmıyorum” ($\bar{X} = 2,47$), “Serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde demokratik ve özgür düşünmeyi geliştirecektir” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,81$), “İlkokul öğretmenlerinin resmi kıyafet giymeleri, öğrenciler üzerinde farkına varmadan bir baskı oluşturmaktadır” görüş maddesine “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,84$), “İlkokullarda serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde arkadaşının giydiklerini kıskanma duygusunu geliştirir” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,90$), “İlkokullarda forma giymek, öğrencide okula karşı aidiyet duygusunu geliştirir” görüş maddesine “Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,50$) düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

4.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşler

Tablo 13. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşleri

MN	Erkek			Kadın			t	p
	n	$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss		
1	264	3,19	1,36	187	3,12	1,51	0,485	0,628
2	264	1,83	0,99	187	1,96	1,16	-1,291	0,198
3	264	2,67	1,16	187	2,60	1,23	0,587	0,557
4	264	2,98	1,16	187	2,92	1,34	0,566	0,572
5	264	4,12	1,09	187	3,85	1,23	2,421*	0,016*
6	264	2,68	1,13	187	2,75	1,33	-0,566	0,572
7	264	2,70	1,10	187	2,73	1,24	-0,336	0,737
8	264	2,43	1,06	187	2,43	1,08	-0,009	0,993
9	264	2,69	1,13	187	2,71	1,16	-0,188	0,851
10	264	2,86	1,26	187	2,90	1,29	-0,392	0,696
11	264	3,44	1,16	187	3,38	1,29	0,561	0,575
12	264	3,05	1,15	187	2,92	1,20	1,107	0,269
13	264	2,86	1,07	187	2,90	1,12	-0,405	0,685
14	264	2,61	1,08	187	2,57	1,19	0,391	0,696
15	264	2,85	1,10	187	2,89	1,25	-0,303	0,762
16	264	3,05	1,14	187	3,10	1,33	-0,437	0,663
17	264	2,97	1,03	187	2,99	1,14	-0,182	0,855
18	264	2,91	1,02	187	2,90	1,11	0,125	0,900
19	264	3,00	1,10	187	2,87	1,22	1,109	0,268
20	264	2,86	1,12	187	2,81	1,19	0,432	0,666
21	264	3,04	1,09	187	2,97	1,20	0,590	0,555
22	264	3,98	1,06	187	3,84	1,25	1,246	0,213
23	264	2,86	1,08	187	3,05	1,11	-1,823	0,069
24	264	2,37	0,96	187	2,53	1,16	-1,487	0,138
25	264	2,88	1,21	187	2,89	1,29	-0,052	0,959
26	264	2,80	1,08	187	2,82	1,27	-0,126	0,900
27	264	3,09	1,11	187	3,21	1,27	-1,082	0,280
28	264	2,88	1,35	187	2,82	1,44	0,459	0,646
29	264	3,66	1,18	187	3,69	1,27	-0,254	0,799
30	264	3,89	1,20	187	3,84	1,36	0,432	0,666
31	264	3,83	1,11	187	3,97	1,20	-1,251	0,211
32	264	3,54	1,12	187	3,50	1,36	0,299	0,765
33	264	2,95	1,05	187	2,89	1,07	0,585	0,559
34	264	3,07	1,09	187	3,10	1,22	-0,278	0,781
35	264	3,03	1,16	187	3,03	1,35	-0,047	0,962
36	264	2,88	1,12	187	2,80	1,29	0,645	0,519
37	264	2,82	1,11	187	2,85	1,30	-0,244	0,807
38	264	3,90	1,04	187	3,89	1,13	0,144	0,885
39	264	3,57	1,03	187	3,45	1,16	1,159	0,247
40	264	4,24	0,98	187	4,07	1,06	1,608	0,109

*P<.05

Araştırmaya katılanların cinsiyet değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerin olduğu Tablo 13 incelendiğinde, yapılan t testi

sonucunda 5. maddede $p < .05$ düzeyinde anlamlı farkın olduğu görülmektedir. Diğer maddelerde ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 13 incelendiğinde beşinci madde olan “Okullarda serbest kıyafet uygulaması, aileleri ekonomik olarak zora sokar” görüş maddesine araştırmaya katılanların cinsiyet değişkenine göre yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($t = 2,421$; $p < .05$). Bu görüş maddesine, kadın öğretmen ve okul yöneticiler “katılıyorum” ($\bar{X} = 3,85$) düzeyinde görüş belirtirken; erkek öğretmen ve okul yöneticiler “Tamamen Katılıyorum”a yakın olmakla beraber “Katılıyorum” ($\bar{X} = 4,12$) düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre serbest kıyafet uygulaması, aileleri ekonomik olarak zora sokar düşüncesini erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla benimsediği söylenebilir.

4.5. Mesleki Görev Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşler

Tablo 14. Araştırmaya Katılanların Mesleki Görev Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşleri

MN	Yönetici			Sınıf Öğretmeni			t	p
	n	$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss		
1	44	3,40	1,55	407	3,12	1,44	1,230	0,219
2	44	2,02	1,19	407	1,90	1,08	0,693	0,488
3	44	2,22	1,15	407	2,67	1,20	-2,368*	0,018*
4	44	2,93	1,43	407	2,95	1,25	-0,094	0,925
5	44	3,72	1,14	407	3,99	1,18	-1,428	0,154
6	44	2,54	1,24	407	2,74	1,25	-1,027	0,305
7	44	2,63	1,31	407	2,73	1,17	-0,510	0,610
8	44	2,22	0,98	407	2,46	1,08	-1,378	0,169
9	44	2,40	1,16	407	2,73	1,14	-1,812	0,071
10	44	2,70	1,30	407	2,90	1,28	-1,003	0,316
11	44	3,45	1,26	407	3,40	1,23	0,249	0,803
12	44	2,56	1,12	407	3,02	1,18	-2,438*	0,015*
13	44	2,65	1,18	407	2,91	1,09	-1,472	0,142
14	44	2,59	1,16	407	2,58	1,14	0,007	0,995
15	44	2,79	1,30	407	2,88	1,18	-0,471	0,638

16	44	2,97	1,28	407	3,09	1,25	-0,593	0,553
17	44	2,81	1,10	407	3,00	1,09	-1,057	0,291
18	44	2,72	1,20	407	2,92	1,06	-1,163	0,246
19	44	2,75	1,33	407	2,94	1,16	-1,046	0,296
20	44	2,50	1,17	407	2,87	1,15	-2,036*	0,042*
21	44	3,09	1,34	407	2,99	1,14	0,520	0,603
22	44	3,63	1,34	407	3,93	1,16	-1,599	0,111
23	44	3,04	1,18	407	2,96	1,09	0,455	0,649
24	44	2,47	1,22	407	2,46	1,07	0,046	0,963
25	44	2,63	1,41	407	2,91	1,24	-1,415	0,158
26	44	2,90	1,39	407	2,80	1,17	0,542	0,588
27	44	3,11	1,29	407	3,16	1,20	-0,291	0,771
28	44	2,70	1,57	407	2,86	1,39	-0,727	0,468
29	44	3,70	1,33	407	3,67	1,22	0,134	0,893
30	44	3,79	1,40	407	3,87	1,28	-0,384	0,701
31	44	3,81	1,28	407	3,92	1,15	-0,584	0,559
32	44	3,61	1,33	407	3,50	1,26	0,521	0,603
33	44	2,79	1,15	407	2,93	1,05	-0,834	0,405
34	44	3,29	1,24	407	3,07	1,16	1,204	0,229
35	44	3,02	1,40	407	3,03	1,26	-0,069	0,945
36	44	2,65	1,39	407	2,85	1,20	-1,021	0,308
37	44	2,63	1,43	407	2,86	1,20	-1,157	0,248
38	44	3,86	1,15	407	3,90	1,09	-0,232	0,816
39	44	3,27	1,10	407	3,53	1,10	-1,466	0,143
40	44	4,09	1,07	407	4,15	1,03	-0,418	0,676

*P<.05

Araştırmaya katılanların mesleki görev değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerin olduğu Tablo 14 incelendiğinde, yapılan t testi sonucunda 3, 12 ve 20. maddelerde $p<.05$ düzeyinde anlamlı farkın olduğu görülmektedir. Diğer maddelerde ise mesleki görev değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 14 incelendiğinde üçüncü madde olan “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrenci velisi karar vermelidir” görüş maddesine araştırmaya katılanların mesleki görev değişkenine göre yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($t = -2,368$; $p < .05$). Bu görüş maddesine, okul yöneticileri

“Katılmıyorum” ($\bar{X} = 2,22$) düzeyinde görüş belirtirken; sınıf öğretmenleri “Katılmıyorum”a yakın olmakla beraber “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,67$) düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrenci velisi karar vermelidir düşüncesine yöneticilerin, sınıf öğretmenlerine göre daha fazla karşı çıktığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde on ikinci madde olan “Serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerin teneffüslerde rahatça oyun oynamasını sağlayacaktır” görüş maddesine araştırmaya katılanların mesleki görev değişkenine göre yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($t = -2,438$; $p < .05$). Bu görüş maddesine, okul yöneticileri “Kısmen Katılıyorum”a yakın olmakla beraber “Katılmıyorum” ($\bar{X} = 2,56$) düzeyinde görüş belirtirken; sınıf öğretmenleri “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 3,02$) düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerin teneffüslerde rahatça oyun oynamasını sağlayacaktır düşüncesine yöneticilerin, sınıf öğretmenlerine göre daha fazla karşı çıktığı söylenebilir.

Yine Tablo 14 incelendiğinde yirminci madde olan “Serbest giyinmek, öğrencilerin etkinliklere katılmalarını kolaylaştırır” görüş maddesine araştırmaya katılanların mesleki görev değişkenine göre yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($t = -2,036$; $p < .05$). Bu görüş maddesine, okul yöneticileri “Katılmıyorum” ($\bar{X} = 2,50$) düzeyinde görüş belirtirken; sınıf öğretmenleri “Katılmıyorum”a yakın olmakla beraber “Kısmen Katılıyorum” ($\bar{X} = 2,87$) düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre serbest giyinmek, öğrencilerin etkinliklere katılmalarını kolaylaştırır düşüncesine yöneticilerin, sınıf öğretmenlerine göre daha fazla karşı çıktığı söylenebilir.

4.6. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşler

Tablo 15. Araştırmaya Katılanların Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşleri

M. No	1-10 yıl (a) (n = 98)		11-20 yıl (b) (n = 187)		21 yıl ve üzeri (c) (n = 166)		Varyans		Fark Olan Gruplar
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	F	p	
1	3,05	1,33	3,18	1,46	3,19	1,52	0,309	0,734	
2	2,00	1,07	1,95	1,13	1,81	1,08	1,028	0,359	
3	3,02	1,01	2,61	1,22	2,43	1,24	7,570*	0,001*	a-b, a-c
4	3,29	1,02	2,95	1,29	2,74	1,33	5,998*	0,03*	a-c
5	4,12	1,07	3,83	1,23	4,03	1,17	2,273	0,104	
6	3,10	1,12	2,79	1,27	2,43	1,22	9,599*	0,000*	a-c, b-c
7	2,95	1,00	2,77	1,29	2,52	1,12	4,549*	0,011*	a-c
8	2,76	1,02	2,49	1,11	2,18	0,99	9,982*	0,000*	a-b, a-c
9	3,04	1,14	2,75	1,19	2,45	1,05	8,663*	0,000*	a-c, b-c
10	3,35	1,22	3,05	1,27	2,42	1,18	20,359*	0,000*	a-c, b-c
11	3,33	1,19	3,25	1,19	3,63	1,29	4,434*	0,012*	b-c
12	3,35	1,07	3,11	1,15	2,60	1,18	15,167*	0,000*	a-c, b-c
13	3,10	0,97	3,02	1,15	2,61	1,06	8,713*	0,000*	a-c, b-c
14	2,95	1,05	2,66	1,19	2,28	1,07	11,950*	0,000*	a-c, b-c
15	3,19	0,95	2,91	1,21	2,64	1,25	6,890*	0,001*	a-c
16	3,02	1,13	2,98	1,23	3,23	1,34	1,917	0,148	
17	3,30	0,95	3,04	1,09	2,72	1,12	9,575*	0,000*	a-c, b-c
18	3,22	0,91	3,00	1,11	2,61	1,05	11,552*	0,000*	a-c, b-c
19	3,27	0,95	3,10	1,21	2,52	1,15	17,146*	0,000*	a-c, b-c
20	3,20	1,11	2,89	1,13	2,55	1,15	10,463*	0,000*	a-c, b-c
21	3,28	1,01	3,09	1,15	2,74	1,19	7,912*	0,000*	a-c, b-c
22	3,98	1,03	3,68	1,27	4,10	1,13	5,772*	0,003*	b-c
23	3,14	1,02	3,02	1,15	2,81	1,08	3,142*	0,044*	a-c (LSD)
24	2,64	1,04	2,60	1,08	2,21	1,07	7,714*	0,001*	a-c, b-c
25	3,24	1,20	3,02	1,27	2,53	1,19	12,366*	0,000*	a-c, b-c
26	3,09	1,05	2,90	1,20	2,55	1,23	7,237*	0,001*	a-c, b-c
27	3,34	1,13	3,22	1,18	2,98	1,25	3,316*	0,037*	a-c
28	3,27	1,41	3,08	1,38	2,33	1,28	19,520*	0,000*	a-c, b-c
29	4,02	1,03	3,81	1,17	3,32	1,32	12,299*	0,000*	a-c, b-c

30	4,21	1,05	4,03	1,20	3,46	1,43	13,576*	0,000*	a-c, b-c
31	4,18	0,76	4,01	1,14	3,64	1,32	8,024*	0,000*	a-c, b-c
32	3,37	1,10	3,49	1,24	3,63	1,37	1,317	0,269	a-b, a-c, b-c
33	3,36	0,88	3,00	1,06	2,57	1,04	19,589*	0,000*	a-c, b-c
34	3,30	1,03	3,22	1,19	2,81	1,18	7,515*	0,001*	a-c, b-c
35	3,21	1,13	3,18	1,25	2,75	1,34	6,284*	0,002*	a-c, b-c
36	3,13	1,09	2,96	1,25	2,52	1,20	9,607*	0,000*	a-c, b-c
37	3,18	1,06	2,94	1,25	2,51	1,22	10,623*	0,000*	a-c, b-c
38	3,98	1,01	3,80	1,13	3,95	1,10	1,302	0,273	
39	3,72	0,93	3,44	1,15	3,43	1,13	2,453	0,087	
40	4,27	0,92	4,02	1,10	4,15	1,03	2,662	0,071	

Tablo 15 incelendiğinde, 3. madde olan “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrenci velisi karar vermelidir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 7,570$; $p < .05$). Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrenci velisi karar vermelidir görüşünü 1-10 yıl mesleki kıdeme sahip eğitimciler ($\bar{X} = 3,02$), 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,61$), ve 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,43$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrenci velisi karar vermesi görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde, 4. madde olan “Okullarda giyilecek kıyafete, Okul Aile Birlikleri karar vermelidir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 5,998$; $p < .05$). Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, okul aile birlikleri karar vermelidir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,29$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,74$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, okul aile birlikleri karar vermelidir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Yine Tablo 15 incelendiğinde, 6. madde olan “Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha demokratik kılar” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 9,599$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, eğitim ortamlarını daha demokratik kılar görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,10$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,79$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,43$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, eğitim ortamlarını daha demokratik kılar görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 7. madde olan “Öğrencinin okula istediği kıyafetle gelmesi, öğrencinin kendine olan özgüvenini artırır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 4,549$; $p < .05$). Öğrencinin okula istediği kıyafetle gelmesi, öğrencinin kendine olan özgüvenini artırır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 2,95$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,77$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,52$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça öğrencinin okula istediği kıyafetle gelmesi, öğrencinin kendine olan özgüvenini artırır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 8. madde olan “Serbest kıyafetlerle ders yapılan sınıflarda, öğrenciler daha katılımcıdır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 9,982$; $p < .05$). Serbest kıyafetlerle ders yapılan sınıflarda, öğrenciler daha katılımcıdır görüşünü 1-10 yıl mesleki kıdeme sahip eğitimciler ($\bar{X} = 2,76$), 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,49$), ve 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,18$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça

serbest kıyafetlerle ders yapılan sınıflarda, öğrenciler daha katılımcıdır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 9. madde olan “Serbest kıyafetlerle ders yapılan ortamlarda, öğrenciler daha neşeli ve mutludur” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 8,663$; $p < .05$). Serbest kıyafetlerle ders yapılan ortamlarda, öğrenciler daha neşeli ve mutludur görüşünü 1-10 yıl mesleki kıdeme sahip eğitimciler ($\bar{X} = 3,04$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,75$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,45$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafetlerle ders yapılan ortamlarda, öğrenciler daha neşeli ve mutludur görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 10. madde olan “Öğrenci, ders ortamında kendini nasıl rahat hissediyorsa o şekilde giyinmelidir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 20,359$; $p < .05$). Öğrenci, ders ortamında kendini nasıl rahat hissediyorsa o şekilde giyinmelidir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,35$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,05$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,42$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça öğrenci, ders ortamında kendini nasıl rahat hissediyorsa o şekilde giyinmelidir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 11. madde olan “Farklı giyinmek, öğrencilerin ilgisini dağıtmakta ve derse motive olmasını engellemektedir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 4,434$; $p < .05$). Farklı giyinmek, öğrencilerin ilgisini dağıtmakta ve derse motive olmasını engellemektedir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,33$), ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,25$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 3,63$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha az benimsediğini yapılan

scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça farklı giyinmek, öğrencilerin ilgisini dağıtmakta ve derse motive olmasını engellemektedir görüşünü daha çok kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 12. madde olan “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin teneffüslerde rahatça oyun oynamasını sağlayacaktır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 8,713$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerin teneffüslerde rahatça oyun oynamasını sağlayacaktır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,35$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,11$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,60$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerin teneffüslerde rahatça oyun oynamasını sağlayacaktır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 13. madde olan “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin okula severek-isteyerek gelmelerini sağlamaktadır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 15,167$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerin okula severek-isteyerek gelmelerini sağlamaktadır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,10$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,02$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,61$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerin okula severek-isteyerek gelmelerini sağlamaktadır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 14. madde olan “Aynı tip giyinmek, öğrencilerin demokratik tavırlar geliştirmesini engellemektedir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 11,950$; $p < .05$). Aynı tip giyinmek, öğrencilerin

demokratik tavırlar geliştirmesini engellemektedir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 2,95$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,66$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,28$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görölmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça aynı tip giyinmek, öğrencilerin demokratik tavırlar geliştirmesini engellemektedir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 15. madde olan “Her gün aynı forma ya da giysilerle okula gitmek, öğrencileri sıkmaktadır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görölmektedir ($F = 6,890$; $p < .05$). Her gün aynı forma ya da giysilerle okula gitmek, öğrencileri sıkmaktadır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,19$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,91$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,64$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görölmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça, her gün aynı forma ya da giysilerle okula gitmek, öğrencileri sıkmaktadır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 17. madde olan “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencileri bedensel olarak rahatlatmaktadır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görölmektedir ($F = 9,575$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, öğrencileri bedensel olarak rahatlatmaktadır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,30$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,04$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,72$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görölmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, öğrencileri bedensel olarak rahatlatmaktadır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 18. madde olan “Serbest kıyafet uygulaması, öğrencileri ruhsal olarak rahatlatmaktadır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu

görülmektedir ($F = 11,552$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, öğrencileri ruhsal olarak rahatlatmaktadır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,22$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,00$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,61$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, öğrencileri ruhsal olarak rahatlatmaktadır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 19. madde olan “Serbest giyinmek, öğrencinin rahatlıkla oturup kalkmasını sağlar” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 17,146$; $p < .05$). Serbest giyinmek, öğrencinin rahatlıkla oturup kalkmasını sağlar görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,27$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,10$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,52$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest giyinmek, öğrencinin rahatlıkla oturup kalkmasını sağlar görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 20. madde olan “Serbest giyinmek, öğrencilerin etkinliklere katılmalarını kolaylaştırır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 10,463$; $p < .05$). Serbest giyinmek, öğrencilerin etkinliklere katılmalarını kolaylaştırır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,20$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,89$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,55$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest giyinmek, öğrencilerin etkinliklere katılmalarını kolaylaştırır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 21. madde olan “Serbest Kıyafet Uygulaması, farklılıkları benimsemeyi geliştirir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu

görülmektedir ($F = 7,912$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, farklılıkları benimsemeyi geliştirir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,28$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,09$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,74$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, farklılıkları benimsemeyi geliştirir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 22. madde olan “Serbest Kıyafet Uygulaması, ailelere ekonomik olarak fazla yük getirecektir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 5,772$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, ailelere ekonomik olarak fazla yük getirecektir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,98$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,68$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 4,10$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha az benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça Serbest kıyafet uygulaması, ailelere ekonomik olarak fazla yük getirecektir görüşünü daha çok kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 23. madde olan “Serbest kıyafet uygulaması, çocukları kalıplaşmanın dışına iter” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 3,142$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, çocukları kalıplaşmanın dışına iter görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,14$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,02$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,81$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, çocukları kalıplaşmanın dışına iter görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 24. madde olan “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrenci-öğretmen iletişimini olumlu yönde etkileyecektir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı

farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 7,714$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, öğrenci-öğretmen iletişimini olumlu yönde etkileyecektir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 2,64$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,60$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,21$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, öğrenci-öğretmen iletişimini olumlu yönde etkileyecektir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 25. madde olan “Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha sıcak, okul bahçelerini daha renkli yapacaktır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 7,714$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, eğitim ortamlarını daha sıcak, okul bahçelerini daha renkli yapacaktır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,24$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,02$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,53$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, eğitim ortamlarını daha sıcak, okul bahçelerini daha renkli yapacaktır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 26. madde olan “Serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde demokratik ve özgür düşünmeyi geliştirecektir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 7,237$; $p < .05$). Serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde demokratik ve özgür düşünmeyi geliştirecektir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,09$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,90$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,55$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde demokratik ve özgür düşünmeyi geliştirecektir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 27. madde olan “Okul hayatın kendisi olduğu halde, normal hayatta önlük ve tek tip forma giyinmek yoktur” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 3,316$; $p < .05$). Okul hayatın kendisi olduğu halde, normal hayatta önlük ve tek tip forma giyinmek yoktur görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,34$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,22$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,98$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça okul hayatın kendisi olduğu halde, normal hayatta önlük ve tek tip forma giyinmek yoktur görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 28. madde olan “MEB’in serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 19,520$; $p < .05$). MEB’in serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,27$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,08$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,33$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça MEB’in serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 29. madde olan “MEB’in serbest kıyafet uygulaması konusunda velilerle yaptığı anketleri olumlu buluyorum” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 12,299$; $p < .05$). MEB’in serbest kıyafet uygulaması konusunda velilerle yaptığı anketleri olumlu buluyorum görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 4,02$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,81$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 3,32$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça MEB’in serbest kıyafet uygulaması konusunda velilerle yaptığı anketleri olumlu buluyorum görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 30. madde olan “MEB tarafından, sınıf öğretmenlerine serbest kıyafet uygulaması getirilmesi gerekir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 13,576$; $p < .05$). MEB tarafından, sınıf öğretmenlerine serbest kıyafet uygulaması getirilmesi gerekir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 4,21$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 4,03$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 3,46$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça MEB tarafından, sınıf öğretmenlerine serbest kıyafet uygulaması getirilmesi gerekir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 31. madde olan “Sınıf öğretmenleri, takım elbise ya da resmi kıyafetle Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersini verimli yürütememektedir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 8,024$; $p < .05$). Sınıf öğretmenleri, takım elbise ya da resmi kıyafetle oyun ve fiziki etkinlikler dersini verimli yürütememektedir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 4,18$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 4,01$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 3,64$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça sınıf öğretmenleri, takım elbise ya da resmi kıyafetle oyun ve fiziki etkinlikler dersini verimli yürütememektedir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 33. madde olan “Okullarda adrese dayalı kayıt uygulamasının başlaması, öğrenciler arasındaki ekonomik farkı minimize (en aza) edeceği için, serbest kıyafet uygulaması daha rahat uygulanabilir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 19,589$; $p < .05$). Okullarda adrese dayalı kayıt uygulamasının başlaması, öğrenciler arasındaki ekonomik farkı minimize (en aza) edeceği için, serbest kıyafet uygulaması daha rahat uygulanabilir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,36$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,00$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve

üzeri ($\bar{X} = 2,57$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça okullarda adrese dayalı kayıt uygulamasının başlaması, öğrenciler arasındaki ekonomik farkı minimize (en aza) edeceği için, serbest kıyafet uygulaması daha rahat uygulanabilir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 34. madde olan “Önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatın kendisidir ilkesiyle çelişmektedir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 7,515$; $p < .05$). Önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatın kendisidir ilkesiyle çelişmektedir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,30$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,22$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,81$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatın kendisidir ilkesiyle çelişmektedir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 35. madde olan “İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum fakat ortaokullarda-liselerde velilere yapılan anket sonuçlarına göre uygulama yapılmalıdır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 6,284$; $p < .05$). İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum fakat ortaokullarda-liselerde velilere yapılan anket sonuçlarına göre uygulama yapılmalıdır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,21$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 3,18$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,75$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça ilkokullarda serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum fakat ortaokullarda-liselerde velilere yapılan anket sonuçlarına göre uygulama yapılmalıdır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 36. madde olan “Çocuklarla ilgilenen kişilerin resmi kıyafet giymesi, çocukları olumsuz yönde etkilemektedir” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 9,607$; $p < .05$). Çocuklarla ilgilenen kişilerin resmi kıyafet giymesi, çocukları olumsuz yönde etkilemektedir görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,13$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,96$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,52$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça çocuklarla ilgilenen kişilerin resmi kıyafet giymesi, çocukları olumsuz yönde etkilemektedir görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

Tablo 15 incelendiğinde 37. madde olan “İlkokul öğretmenlerinin resmi kıyafet giymeleri, öğrenciler üzerinde farkına varmadan bir baskı oluşturmaktadır” görüş maddesine araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F = 10,623$; $p < .05$). İlkokul öğretmenlerinin resmi kıyafet giymeleri, öğrenciler üzerinde farkına varmadan bir baskı oluşturmaktadır görüşünü 1-10 yıl ($\bar{X} = 3,18$) ve 11-20 yıl ($\bar{X} = 2,94$) mesleki kıdeme sahip eğitimciler, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 2,51$) mesleki kıdeme sahip eğitimcilere göre daha çok benimsediğini yapılan scheffe testi sonucunda görülmektedir. Buna göre, okul yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça ilkokul öğretmenlerinin resmi kıyafet giymeleri, öğrenciler üzerinde farkına varmadan bir baskı oluşturmaktadır görüşünü daha az kabul ettikleri söylenebilir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.1.Sonuçlar

Elazığ ilindeki çeşitli ilkokullarda görev yapan 451 okul yöneticisi ve sınıf öğretmenleri üzerinde anket tekniği ile gerçekleştirilen bu araştırmadan şu sonuçlar elde edilmiştir.

5.1.1.Araştırmaya Katılanların Kişisel Bilgilerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılanların % 58,5 i erkek ve % 41,5'si ise de bayandır. Mezun olunan okul türüne göre araştırmaya katılanların, % 20.6'sı Eğitim Enstitüsü/Eğitim Yüksekokulu, % 58,3'ü Eğitim Fakültesi Lisans, % 15.5 i Eğitim Fakültesi dışındaki farklı bir fakülteden ve % 5.5'i lisansüstü (yüksek lisans/doktora) mezundur.

Mesleki kıdem değişkenine göre araştırmaya katılanların % 6,7'si 1-5 yıl, %15,1'i 6-10 yıl, % 15.7'si 11-15 yıl, % 25,7'si 16-20 yıl ve % 36.8'i ise 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahiptir. Mesleki görev türüne göre, araştırmaya katılanların %90,2'si sınıf öğretmeni, % 9,8'i okul yöneticisinden (müdür-müdür yardımcısı) oluşmaktadır.

Görev yaptığı yer birimine göre araştırmaya katılanların % 8,0'ı köyde, %17,7'si ilçe merkezinde, % 74,3'ü il merkezinde görev yapmaktadır. Sendika üyelik durumlarına göre, araştırmaya katılanların % 78,0'ı herhangi bir sendikaya üye iken %22,0'ının herhangi bir sendikaya üyeliği bulunmamaktadır.

5.1.2. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Genel Görüşlere İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılanların “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, okul okul yöneticileri ve öğretmenleri karar vermelidir”, “Serbest Kıyafet Uygulaması, ailelere ekonomik olarak fazla yük getirecektir”, “MEB’in serbest kıyafet uygulaması konusunda velilerle yaptığı anketleri olumlu buluyorum”, “MEB tarafından, sınıf öğretmenlerine serbest kıyafet uygulaması getirilmesi gerekir”, “Sınıf öğretmenleri, takım elbise ya da resmi kıyafetle Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersini verimli yürütememektedir”, “Serbest Kıyafet Uygulaması, okul güvenliğini olumsuz yönde

etkiler” ve “Serbest kıyafet, ailelerde bu gün çocuğuma ne giydireceğim kaygısını oluşturur” ifadelerine katıldıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılanların “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrenci velisi karar vermelidir”, “Okullarda giyilecek kıyafete, Okul Aile Birlikleri karar vermelidir”, “Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha demokratik kılar”, “Öğrencilerin farklı giyinmeleri, sınıftaki disiplin ortamını zayıflatmaktadır”, “Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha sıcak, okul bahçelerini daha renkli yapacaktır”, “Okul hayatın kendisi olduğu halde, normal hayatta önlük ve tek tip forma giyinmek yoktur”, “MEB’in serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum”, Okullarda adrese dayalı kayıt uygulamasının başlaması, öğrenciler arasındaki ekonomik farkı minimize (en aza) edeceği için, serbest kıyafet uygulaması daha rahat uygulanabilir”, “Önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatın kendisidir ilkesiyle çelişmektedir”, “İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum fakat, ortaokullarda-liselerde velilere yapılan anket sonuçlarına göre uygulama yapılmalıdır” ve “Çocuklarla ilgilenen kişilerin resmi kıyafet giymesi, çocukları olumsuz yönde etkilemektedir” maddelerine kısmen katıldıkları görülmüştür.

Yine araştırmaya katılanların “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrencinin kendisi karar vermelidir” maddesine ise katılmadıkları görülmüştür.

5.1.3. İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Görüşlere İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılanların “Farklı giyinmek, öğrencilerin ilgisini dağıtmakta ve derse motive olmasını engellemektedir”, “İlkokullarda serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde arkadaşının giydiklerini kıskanma duygusunu geliştirir” ve “İlkokullarda forma giymek, öğrencide okula karşı aidiyet duygusunu geliştirir” ifadelerine katıldıkları gözlenmiştir.

Araştırmaya katılanların “Öğrencinin okula istediği kıyafetle gelmesi, öğrencinin kendine olan özgüvenini artırır”, “Serbest kıyafetlerle ders yapılan ortamlarda, öğrenciler daha neşeli ve mutludur”, “Öğrenci, ders ortamında kendini nasıl rahat hissediyorsa o şekilde giyinmelidir”, “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin tenefüslerde rahatça oyun oynamasını sağlayacaktır”, “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin okula severek-isteyerek gelmelerini sağlamaktadır”, “Her gün aynı forma

ya da giysilerle okula gitmek, öğrencileri sıkmaktadır”, “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencileri bedensel olarak rahatlatmaktadır”, “Serbest kıyafet uygulaması, öğrencileri ruhsal olarak rahatlatmaktadır”, “Serbest giyinmek, öğrencinin rahatlıkla oturup kalkmasını sağlar”, “Serbest giyinmek, öğrencilerin etkinliklere katılmalarını kolaylaştırır”, “Serbest Kıyafet Uygulaması, farklılıkları benimsemeyi geliştirir”, “Serbest kıyafet uygulaması, çocukları kalıplaşmanın dışına iter”, “Serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde demokratik ve özgür düşünmeyi geliştirecektir”, ve “İlkokul öğretmenlerinin resmi kıyafet giymeleri, öğrenciler üzerinde farkına varmadan bir baskı oluşturmaktadır” ifadelerine ise kısmen katıldıkları gözlenmiştir.

Yine araştırmaya katılanların “Serbest kıyafetlerle ders yapılan sınıflarda, öğrenciler daha katılımcıdır”, “Aynı tip giyinmek, öğrencilerin demokratik tavırlar geliştirmesini engellemektedir” ve “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrenci-öğretmen iletişimini olumlu yönde etkileyecektir” ifadelerine katılmadıkları gözlenmiştir.

5.1.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşleriyle İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılanların cinsiyet değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerine bakıldığında “Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha demokratik kılar”, “Öğrencilerin farklı giyinmeleri, sınıftaki disiplin ortamını zayıflatmaktadır”, “Serbest kıyafet uygulaması, çocukları kalıplaşmanın dışına iter”, “Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrenci-öğretmen iletişimini olumlu yönde etkileyecektir”, “Okul hayatın kendisi olduğu halde, normal hayatta önlük ve tek tip forma giyinmek yoktur” ve “Önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatın kendisidir ilkesiyle çelişmektedir” ifadelerine kadın öğretmen ve okul yöneticilerinin, erkek öğretmen ve okul yöneticilere göre daha çok benimsedikleri görülmektedir.

5.1.5. Mesleki Görev Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılanların mesleki görev değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerine bakıldığında, “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, okul idarecileri ve öğretmenleri karar vermelidir”, “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrencinin kendisi karar vermelidir”, “Farklı giyinmek, öğrencilerin ilgisini dağıtmakta ve derse motive olmasını engellemektedir”, “Serbest Kıyafet

Uygulamasını, farklılıkları benimsemeyi geliştirir”, “Serbest kıyafet uygulamasını, çocukları kalıplaşmanın dışına iter”, “Serbest kıyafet uygulamasını, öğrencilerde demokratik ve özgür düşünmeyi geliştirecektir”, “Serbest Kıyafet Uygulamasını, okul güvenliğini olumsuz yönde etkiler” ve “Önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatını kendisidir ilkesiyle çelişmektedir” ifadelerine okul yöneticileri, sınıf öğretmenlerine göre daha çok benimsedikleri görülmektedir.

5.1.6. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılanların mesleki kıdem değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerine bakıldığında, “Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, okul idarecileri ve öğretmenleri karar vermelidir”, “Farklı giyinmek, öğrencilerin ilgisini dağıtmakta ve derse motive olmasını engellemektedir”, “Öğrencilerin farklı giyinmeleri, sınıftaki disiplin ortamını zayıflatmaktadır”, “Serbest Kıyafet Uygulamasını, ailelere ekonomik olarak fazla yük getirecektir”, ve “Serbest Kıyafet Uygulamasını, okul güvenliğini olumsuz yönde etkiler” ifadelerine 21 yıl ve üzeri görev yapan öğretmen ve yöneticilerin, 1-10 yıl ve 11-20 yıl görev yapan öğretmen ve yöneticilere göre daha fazla benimsedikleri görülmektedir.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre bayan okul yöneticisi ve öğretmenlerin, erkek okul yöneticisi ve öğretmenlere göre serbest kıyafet uygulamasına daha çok olumlu görüş belirttikleri görülürken, okul yöneticilerinin, öğretmenlere göre serbest kıyafet uygulamasına daha çok karşı çıktıkları görülmektedir. Okul Yöneticisi ve öğretmenlerin mesleki kıdem yılları arttıkça serbest kıyafet uygulamasına olumsuz yönde görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, ilkokullarda serbest kıyafet uygulamasına okul yöneticisi ve öğretmenler tarafından, psiko-sosyal etkileri ve fizyolojik etkileri açısından genel olarak olumlu bakılmakla birlikte, uygulamanın çok yeni olmasından kaynaklanan kararsızlıkların olduğu, özellikle güvenlik açısından, ekonomik açıdan ve öğretim başarısına etkileri açısından öğretmen ve okul yöneticilerinin serbest kıyafet uygulamasıyla ilgili olumsuz görüşe sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında,

1. Serbest kıyafet uygulamasında okul yöneticisi ve öğretmenlerin kısmen olumlu karşıladığı psiko-sosyal ve fizyolojik özellikleri bünyesinde barındıran, güvenlik açısından, ekonomik açıdan ve öğretim başarısına etkileri açısından okul yöneticisi ve öğretmenlerin belirttiği endişeleri ortadan kaldıracabilecek nitelikte, öğrencinin farklı kombinasyonlar oluşturarak kendini ifade etmesine imkan tanıyan sınırlı bir serbestlik modeli uygulanabilir.
2. Okullarda öğrencilerin, imajına uygun kıyafetler giyerek, kişiliğini yansıtabileceği, ortama uygun giyinmeyi öğrenebileceği, kıyafetiyle ilgi sorumluluk alarak, temiz ve özenli giyinme becerini geliştirebileceği moda ve giyim bilgisi kulüpleri kurulabilir.
3. Okul aile birlikleri ve okul yönetiminin ortak kararıyla belirlenen okul kıyafetlerinde; öğrencilerin gelişim dönemleri, hareket özgürlükleri, mevsim, iklim ve sağlık şartları göz önüne alınmalı gerekli görülmesi halinde forma modeli tasarımında, kumaş, renk ve model seçiminde uzman desteği alınmalıdır.
4. Öğrenci Okul Kıyafetlerini Değerlendirme Çalıştayının sonuç raporuna paralel olarak, ekonomik faktörlerin veliyi zorladığı görülmüştür. Bu nedenle, okullarda sık kıyafet değişikliğine gidilerek ailelere ekonomik bir yük getirmek ve ayrıca okulun belirlediği giysileri satma hakkını belli bazı firmalara vererek kıyafetlerin değerinin çok üzerinde fiyatlarla satılması engellenmeli, okul kıyafetlerinde veliyi ekonomik anlamda sıkıntıya sokmayacak makul zaman aralıklarında değişikliğe gidilmeli ve makul fiyatlarla her yerde rahatlıkla bulunup alınabilecek şekilde satılması sağlanabilmelidir.
5. Sosyal devlet olmanın bir gereği olarak, ekonomik açıdan zor durumda olan öğrenciler tespit edilerek okul kıyafeti konusunda desteklenmelidir.
6. Öğrenci ve velilerin; öğrencilerin gereksiz tüketim alışkanlıkları kazanarak, marka bağımlılığına kapılacakları endişelerini gidermek amacıyla bilinçli tüketici yetiştirmeye yönelik konulara ders programlarında yer verilebilir.
7. Ülkenin geleceği ve toplumun neredeyse tamamını ilgilendiren bu tür uygulamalarda, bölgesel farklılıklar ve okul yöneticisi-öğretmen-öğrenci-veli açısından kıyafet seçimini etkileyen değişkenlere dikkat edilerek pilot

uygulamalar yapıldıktan, olumlu ve olumsuz yönleri net bir şekilde ortaya konulduktan sonra ülke geneline yaygınlaştırılması gerekmektedir.

8. Okullarda serbest kıyafet uygulamasına ilişkin olarak öğrenci ve öğrenci velilerinin görüşlerini tespit edecek araştırmalar yapılabilir.
9. Araştırma konusu Elazığ ilindeki ilkokullarda görev yapan okul yöneticisi ve öğretmenlerle sınırlı kalmıştır. Kapsam genişletilerek daha geniş bir örneklem grubuna uygulanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma gelecekte yapılacak olan benzer özellikteki araştırmalar için örnek olmalı ve bu konuya ilişkin benzer araştırmalara temel teşkil etmelidir.

Kıyafet serbestliğinden ve bu durumun getirilerinden birinci derecede etkilenecek olan okul yöneticisi ve sınıf öğretmenlerinin kıyafet serbestliği konusundaki duygu ve düşüncelerinin değerlendirilmesi ve bundan sonra yapılacak çalışmalara katkı sağlaması açısından bu çalışma önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Ağaç, S. ve Çeğindir, N. Y. (2006). *Üniversite öğrencilerinin giyim ihtiyaçlarını karşılama ve moda konusundaki görüş ve davranışları*. <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/sagac.pdf>
- Ağaç, S. ve Harmankaya, H. (2009). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin giysi tercihlerinin ve giysi satın alma davranışlarına etki eden faktörler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 1-13.
- Ağaç, S. ve Şahinoğlu Arga, M. (2008). Ergenlik Dönemindeki Kızların Giysileri İle İlgili Problemleri. *New World Sciences Academy*, 2, 250- 262.
- Akşit, S. (2006). Büyümenin değerlendirilmesi. *Klinik Çocuk Forum Dergisi*, 5(5), Eylül, Ekim, 27.
- Altınay, H. ve Yüceer, H. (1992). *Moda ve tarihi*, Ankara: Kadioğlu Matbaası
- Altıntaş, E. ve Çamur, D. (2005). *Beden dili*, Ankara: Aktüel Yayınları.
- Altunnyuva, Ş. (1988). Kadın Giyimi ve Temel Dikiş. Ankara, Timasat Yayınevi.
- Armutlu, C. ve Üner, M.M. (2009). Benlik İmajı Uyumu, Tüketici Tatmini Ve Marka Sadakati İlişkisi Üzerine Görgül Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(3), 1-26.
- Bacanlı, H. (2000). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Bahadır Ünal, Z., Yıldız, E.Z., and Özdil, N. (2011). A study on analysis and improvement of trouser fabrics used for primary school uniforms. *Tekstil ve Konfeksiyon*, 2, 244-248.
- Baltacı, C. (2004). *Mektep*, XXIX, Ankara: DİA.
- Barutçugil, İ. (2002). *İş hayatında kadın yönetici*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Bayraktar, B. (29 Kasım 2012). Avrupa'da sorgulanan serbest kıyafet uygulaması Türkiye'de ne getirecek?. <http://tr.euronews.com/2012/11/29/avrupada-sorgulanan-serbest-kiyafet-uygulamasi-turkiyede-ne-getirecek/>. 16 Haziran 2013 tarihinde erişilmiştir.

- Bilgin, B. (2011). *Popüler kültürün moda tasarımı öğrencileri ve öğretim elemanları üzerindeki etkilerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bostancı, D. Türk modernleşmesinde ordunun siyaset üzerindeki rolü. <http://acikarsiv.atilim.edu.tr/browse/290/377.pdf>. 17 Haziran 2013 tarihinde erişilmiştir.
- Bowen, Howard R. (1980). *The costs of higher education: how much do colleges and universities spend per student and how much should they spend?* Jossey-Bass, San Francisco, California.
- Carnegie, D. (2010). *Söz söyleme ve iş başarma sanatı*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Cemalcılar, İ. (1999), *Pazarlama kavramlar kararlar*. İstanbul: Beta Basım Yayın
- Clark, L.J. (2008). *The early sexualisation of tween girls in and by the media: an examination of fashion*. Unpublished master's thesis, University of Canterbury, Christchurch, New Zealand.
- Condrill, J. and Bough, B. (2005). *Ne demek istiyorsunuz? etkili iletişimin yaratıcı ve pratik yolları*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Crane, D. (2003). *Moda ve gündemleri*. (çev. Ö. Çelik). İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.
- Çivitçi, Ş., (2004), *Moda pazarlama*. Ankara: Asil Yayınevi.
- Dinçer Ker M. (1998), *İş yaşamında ve özel yaşamda kişisel imaj*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Dinçer, T. (2005). *Lise öğrencilerinin okul üniformalarına ilişkin tercihlerinin ve sorunlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğan İ, (2011). *Eğitim Sosyolojisi*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Elkin, F. (1995). *Çocuk ve toplum, çocuğun toplumsallaşması*. (1. Baskı). Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Erden, M. ve Akman, Y. (1998). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erikson, E. (1968), *Identity: youth and crisis*, Norton, New York.

- Erkan, S. (2003). Okullarda tek tip ya da serbest kıyafet. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 34, 268-279.
- Ertürk, N. (2011). Moda kavramı, moda kuramları ve güncel moda eğilimi çalışmaları, *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, Mayıs, 1-32.
- Ertürk, S. (1994). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Fidan, N. (2012). Okulda öğrenme ve öğretme (3.Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Geçikli, F. (2002). Bireysel kariyer planlama ve geliştirmede imajın rolü. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 15, 337-354.
<http://journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/iletisim/article/view/12808/12036>; 9 Aralık 2005 tarihinde erişilmiştir.
- Gelişli, Y. (2002). Osmanlı ilköğretim kurumlarından sıbyan mektepleri (kuruluşu, gelişimi ve dönüşümü), *Türkler*, XV, Ankara, 35-43.
- Goldsmith, R.E. (2002). Some personality traits of frequent clothing buyers. *Journal of Fashion Marketing and Management*, 6(3), 303-316.
- Gözler, Ö. (2006). Her şirkete bir giyim kodu. <http://www.capital.com.tr/her-sirkete-bir-giyim-kodu-haberler/19181.aspx>; 28 Ekim 2008 tarihinde erişilmiştir.
- Grant I.J. and Stephen G.R. (2005). Buying behavior of “tweenage” girls and key societal communicating factors influencing their purchasing of fashion clothing. *Journal of Fashion Marketing and Management*, 9(4), 450-467.
- Hacıömeroğlu, A. (30 Kasım 2012). Kıyafet deyip geçme. <http://www.kemalistler.org/adil-haciomeroglu-kiyafet-deyip-gecme.html>. 05 Haziran 2013 tarihinde erişilmiştir.
- Harmancı, M. (2009), *İş'te imaj faktörü*. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Hesapçıoğlu, M. Ve Meşeci Giorgetti, F. (2009). Siyah önlük beyaz yakanın kökeni. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1717-1750.

- Hogg, M.K., Bruce, M., and Hill, A.J. (1999). Brand recognition and young consumers, *Advances in Consumer Research*, 26, In E. J. Arnould and L. M. Scott, Provo, UT: Association for Consumer Research, 671-674. <http://www.acrwebsite.org/search/view-conference-proceedings.aspx?Id=8343>; 1 Ağustos 2004 tarihinde erişilmiştir.
- İleri, F. (2005). Beden dili. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/bedendiliteorisi.htm>; 11 Ocak 2014 tarihinde erişilmiştir.
- İleri, F. (2005). Beden dili. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/bedendiliteorisi.htm> 19 Haziran 2013 tarihinde erişilmiştir.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: 3 A Araştırma Danışmanlık Limited.
- Kayapınar, F.Ç. (2007). *Örnek pilot çalışma programının okul öncesi çocuklarının antropometrik, postür ve fiziksel uygunluk düzeylerine olan etkisinin araştırılması*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Keklik, B. (2012). Öğretim üyelerinin dış görünüşlerinin öğrenciler tarafından algılanma biçiminin incelenmesine yönelik bir araştırma, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(3), 129-141.
- Kıran, H. (2001). İlköğretimde öğrenci kıyafetine ilişkin tutumlar. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1, 79-84.
- Kırzioğlu Görgünay, N. (1992). *Giyim sanatı ve kişisel görünüm*. Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi.
- Koca, E. (2008). Comparison of viewpoints towards fashion among university students in different countries. *Tekstil ve Konfeksiyon*, 3, 174-184.
- Koca, E. ve Çağman, D.S. (2012). Kullanılmayan giysilerin değerlendirilmesinde çalışan kadınların ekolojik yaklaşımları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 159-169.
- Koç, F. (1990). *Kütahya geleneksel kadın giysileri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Koç, F. (2007). Socio-cultural evaluation of attitude of the youth against branded clothing, *Tekstil ve Konfeksiyon*, 2,103-113.
- Koçtürk, O.N. (25 Ocak 2011). Öğrencilerin temel biyolojik ihtiyaçları, 1968 devrimci eğitim şurası- komisyon 6: türk eğitiminde öğrenci sorunları. <http://www.insanokur.org/?p=25842> 15 Mayıs 2013 tarihinde erişilmiştir.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). Ergenlik Psikolojisi, İstanbul, Remzi Kitapevi Yay., 1. Baskı.
- Kuru, S. ve Çeğindir, N.Y. (2001). *Çocuk giysi tasarımı kalıp çizimleri*. (1. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Lembet, Z., (2012). Markalar ve kurumsal sosyal sorumluluk, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/MARKALARVEKURUMSALSOSYALSORUMLULUK.pdf> 22 Haziran 2013 tarihinde erişilmiştir.
- Millî eğitim bakanlığı ortaöğretim kurumları yönetmeliği. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/09/20130907-4.htm>; 20 Eylül 2013 tarihinde erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2007). *MEGEP Giyim üretim teknolojisi- giyimde ölçülendirme*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2011). *MEGEP Çocuk gelişimi ve eğitimi- fiziksel gelişim*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı
- Millî eğitim bakanlığına bağlı okul öğrencilerinin kılık ve kıyafetlerine dair yönetmelik. (2012, Kasım). Web: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/52.html>; 14 Eylül 2013 tarihinde erişilmiştir.
- Myrick, R. D. (2003). *Developmental guidance and counseling: A practical approach*. Fourth Edition. USA: Educational Media Corporation.
- Olgaç, P. (2007). *Moda resmi*. İstanbul: Ya-Pa Yayınevi.
- Ölmez, N.F. (2010). Tekstillerde renkler üzerine simgesel ve alegorik bir değerlendirme. *SDÜ Türk Sanatları Araştırmaları Dergisi*,1(1), 17-24.
- Örgün eğitim sisteminin kademeleri ve bu kademelerin özellikleri. (2013, Aralık). <http://www.tesk.org.tr/tr/yayin/76/cevap2.php>; 17 Haziran 2013 tarihinde erişilmiştir.

- Özbaş, M. (2010). İlköğretim okullarında öğrenci devamsızlığının nedenleri. *Eğitim ve Bilim*, 56(156), 32-44.
- Özcan, B. (2008). *Basına göre şapka ve kılık kıyafet inkılabı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Özşeker, R. (2008). Dikkat! giysileriniz konuşuyor, Kariyer Dergisi, Mayıs, http://www.kigem.com/content.asp?bodyID=5166&G=1;_27_Şubat_2012_tarihinde_erililmiltilir.
- Pianta, R. C. (1992). *Beyond the parent: The role of other adults in children's lives. New Directions in Child Development (New Directions for Child Development, Number 57)*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2001). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Samelson, F. (1974). History, origin myth and ideology: "Discovery" of social psychology. *Journal forthe Theory of Social Behaviour*, 4, 217-231.
- Sampson, E. (1995). *İmaj faktörü*. İstanbul: Rota Yayınları.
- Sampson, E.(1999). *30 Dakikada doğru izlenim bırakma*, İstanbul: Damla Yayınevi.
- Saygın, O. (2006). *Etkili iletişimin 6 temel yolu-insanları tanıma sanatı*. İstanbul: Yakamoz Yayınları.
- Saylan, M. (2007). Bir markaya isim vermek. <http://markaisimleri.wordpress.com/2009/02/04/bir-markaya-isim-vermek>
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Sevil, B. (2006). *Moda sektöründe küresel marka yaratılması: markalaşma çalışmaları üzerine bir uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Siyez, D.M. (2009). Liselerde görev yapan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik algıları ve tepkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(25), 67-80.
- Sönmez, E. (2010). Giyimde marka bağlılığı ve marka duyarlılığı: gençler üzerine bir araştırma, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 67-91.

- Taşkın, Ü. (2008). Klasik dönem Osmanlı eğitim kurumları, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 341-366.
- Tokgöz, S. (2010). *Giyim tasarımında renk algısı ve algıyı değiştiren faktörler*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Tomul, E. (2007). Türkiye’de eğitime katılım üzerinde gelirin etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 122-131.
- TÜİK, Hane halkı bütçe anketleri, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1012; 6 [Şubat 2013 tarihinde erişilmiştir](#).
- Türtat, Ş.B. (30 Aralık 2012). Hippy’lik yıllarından günümüze dünya’da „okul kıyafeti“ uygulamaları. <http://blog.milliyet.com.tr/hippy-lik-yillarindan-gunumuze-dunya-da--okul-kiyafeti--uygulamaları/Blog/?BlogNo=390309> 13 Mayıs 2013 tarihinde erişilmiştir.
- Uruşak, D. (2007). *12-19 Yaş gençler için hip hop pantolon model tasarımlarının bilgisayar ortamında hazırlanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, S., Deniz, A. ve Can, P. (2008). Marka bağlılığı ve kişisel değerler açısından pazar bölümlenme. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(1), 211-237.
- Ürgüplü, A. (2011). Osmanlı’da bir tören: amin alayı. 392. <http://www.sizinti.com.tr/konular/ayrinti/osmanli-da-bir-toren-amin-alayi-eylul-2011.html> 18 Haziran 2013 tarihinde erişilmiştir.
- Üstün, G. ve Çeğindir, N., (2009). Ön ergen çocukların marka tercihlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/ustun-cegindir-marka.pdf>; 15 Temmuz 2012 tarihinde erişilmiştir.
- Üstün, G. ve Çeğindir, N.Y. (2006), İlköğretim çağı çocukları ve annelerinin okul önlük ve formalarının konforundan memnuniyet durumlarının incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/gu.pdf>

Vergi, <http://www.muhasabedersleri.com/butce-vergi/vergi.html>; 09 Nisan 2013 tarihinde erişilmiştir.

www.dilokulubul.com; 23 Mart 2014 tarihinde erişilmiştir.

www.haberiniz.com.tr/yazilar/koseyazisi67658; 02 Haziran 2013 tarihinde erişilmiştir.

Yaşa, F. (1999). Modada demokrasi. (<http://dosyalar.hurriyet.com.tr/ozel/turk/99/10/28/ozehab/02oze.htm>; 03 Mayıs 2007 tarihinde erişilmiştir.

Yeşilyaprak, B. (2002). Rehberlik Nedir? www.binnuryesilyaprak.com/file/gelisimselyaklasimpdr.doc; 21 Mart 2012 tarihinde erişilmiştir.

Yıldırım, C.(1966). **Eğitimde Araştırma Metotları**. Akyıldız Matbaası. Ankara.

Yurdakul, S. ve Vural, Ö. (2008). İletişimde giyimin yeri. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 44-54.

Zengingönül N., Şener F. ve M. Baysal. (1996). Giysi seçimine etki eden faktörler. *Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi*, 3, 220-225.

EK-:1 İLKOKULLARDA SERBEST KIYAFET UYGULAMASI ANKETİ

Saygıdeğer Öğretmenim,
Bu anket İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasına ilişkin veri toplama amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler yüksek lisans tez çalışmam için kullanılacaktır. Çalışmaya olan katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.
Lütfen isim yazmayınız.

Mehmet SAĞLAYAN

1.Cinsiyetiniz: 1) Kadın () 2) Erkek ()	2. Mesleğinizdeki Kıdeminiz 1)1-5 yıl () 2)6-10 yıl () 3)11-15 yıl () 4)16–20 yıl () 5)21 yıl ve üzeri
3.En Son Mezun Olunan Okul Türü: 1) Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yük. Okulu () 2) Eğitim Fakültesi Lisans () 3) Diğer Lisans Programı (belirtiniz) () 4) Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora) ()	4. Herhangi bir sendikaya üye misiniz? 1) Evet () 2) Hayır ()
5.Görev yaptığınız yer birimi: 1) Köy () 2) İlçe merkezi () 3) İl merkezi ()	6. Günlük gazeteleri takip ediyor musunuz? 1) Evet () 2) Hayır ()
7. Mesleki Göreviniz: 1) Okul okul yöneticisi () 2) Sınıf öğretmeni ()	8. Kitap okuma alışkanlığınız var mı? 1) Evet () 2) Hayır ()

Madde No	Okullarda Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşler	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.	Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, okul idaresi ve öğretmenleri karar vermelidir.					
2	Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrencinin kendisi karar vermelidir.					
3.	Okullarda hangi kıyafetin giyileceğine, öğrenci velisi karar vermelidir.					
4.	Okullarda giyilecek kıyafete, Okul Aile Birlikleri karar vermelidir.					
5.	Okullarda serbest kıyafet uygulaması, aileleri ekonomik olarak zora sokar.					
6.	Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha demokratik kılar.					
7.	Öğrencinin okula istediği kıyafetle gelmesi, öğrencinin kendine olan özgüvenini artırır.					
8.	Serbest kıyafetlerle ders yapılan sınıflarda, öğrenciler daha katılımcıdır.					
9.	Serbest kıyafetlerle ders yapılan ortamlarda, öğrenciler daha neşeli ve mutludur.					
10.	Öğrenci, ders ortamında kendini nasıl rahat hissediyorsa o şekilde giyinmelidir.					
11.	Farklı giyinmek, öğrencilerin ilgisini dağıtmakta ve derse motive olmasını engellemektedir.					
12.	Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin teneffüslerde rahatça oyun oynamasını sağlayacaktır.					
13	Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencilerin okula severek-isteyerek gelmelerini sağlamaktadır.					
14.	Aynı tip giyinmek, öğrencilerin demokratik tavırlar geliştirmesini engellemektedir.					
15.	Her gün aynı forma ya da giysilerle okula gitmek, öğrencileri sıkılmaktadır.					
16.	Öğrencilerin farklı giyinmeleri, sınıftaki disiplin ortamını zayıflatmaktadır.					
17.	Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrencileri bedensel olarak rahatlatmaktadır.					
18.	Serbest kıyafet uygulaması, öğrencileri ruhsal olarak rahatlatmaktadır.					

19.	Serbest giyinmek, öğrencinin rahatlıkla oturup kalkmasını sağlar.					
20.	Serbest giyinmek, öğrencilerin etkinliklere katılmalarını kolaylaştırır.					
21.	Serbest Kıyafet Uygulaması, farklılıkları benimsemeyi geliştirir.					
22.	Serbest Kıyafet Uygulaması, ailelere ekonomik olarak fazla yük getirecektir.					
23.	Serbest Kıyafet uygulaması, çocukları kalıplaşmanın dışına iter.					
24.	Serbest Kıyafet Uygulaması, öğrenci-öğretmen iletişimini olumlu yönde etkileyecektir.					
25.	Serbest Kıyafet Uygulaması, eğitim ortamlarını daha sıcak, okul bahçelerini daha renkli yapacaktır.					
26.	Serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde demokratik ve özgür düşünmeyi geliştirecektir.					
27.	Okul hayatın kendisi olduğu halde, normal hayatta önlük ve tek tip forma giyinmek yoktur.					
28.	MEB'in serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum.					
29.	MEB'in serbest kıyafet uygulaması konusunda velilerle yaptığı anketleri olumlu buluyorum.					
30.	MEB tarafından, sınıf öğretmenlerine serbest kıyafet uygulaması getirilmesi gerekir.					
31.	Sınıf öğretmenleri, takım elbise ya da resmi kıyafetle Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersini verimli yürütememektedir.					
32.	Serbest Kıyafet Uygulaması, okul güvenliğini olumsuz yönde etkiler.					
33.	Okullarda adrese dayalı kayıt uygulamasının başlaması, öğrenciler arasındaki ekonomik farkı minimize (en aza) edeceği için, serbest kıyafet uygulaması daha rahat uygulanabilir.					
34.	Önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatın kendisidir ilkesiyle çelişmektedir.					
32.	Serbest Kıyafet Uygulaması, okul güvenliğini olumsuz yönde etkiler.					
33.	Okullarda adrese dayalı kayıt uygulamasının başlaması, öğrenciler arasındaki ekonomik farkı minimize (en aza) edeceği için, serbest kıyafet uygulaması daha rahat uygulanabilir.					
34.	Önlük ya da tek tip forma giymek, okul hayatın kendisidir ilkesiyle çelişmektedir.					
35.	İlkokullarda serbest kıyafet uygulamasını destekliyorum fakat, ortaokullarda-liselerde velilere yapılan anket sonuçlarına göre uygulama yapılmalıdır.					
36.	Çocuklarla ilgilenen kişilerin resmi kıyafet giymesi, çocukları olumsuz yönde etkilemektedir.					
37.	İlkokul öğretmenlerinin resmi kıyafet giymeleri, öğrenciler üzerinde farkına varmadan bir baskı oluşturmaktadır.					
38.	İlkokullarda serbest kıyafet uygulaması, öğrencilerde arkadaşının giydiklerini kıskanma duygusunu geliştirir.					
39.	İlkokullarda forma giymek, öğrencide okula karşı aidiyet duygusunu geliştirir.					
40.	Serbest kıyafet, ailelerde bu gün çocuğuma ne giydireceğim kaygısını oluşturur.					

EK-2: VALİLİK İZİN ONAYI FORMU

T.C
ELAZIĞ VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 79137285/605.01/1843023

08/05/2014

Konu: Araştırma Uygulama İzni.

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi :a) MEB'e Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri 2012/13 sayılı Genelgesi,
b) Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterliği'nin 18/04/2014 tarih ve 10779 sayılı yazısı.

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Anabilim Dalı Öğretim üyelerinden Doç. Dr. Mehmet TURAN'ın, danışmanlığını yaptığı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Mehmet SAGLAYAN'ın, "**İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi**" konulu tezi ile ilgili 05-17 Mayıs 2014 tarihleri arasında İlimiz merkezinde bulunan muhtelif ilkokullarda araştırma çalışmasına veri toplamak için izin isteği, ilgi (b) yazı ile bildirilmiştir.

Konu ile ilgili olarak Müdürlüğümüz AR-GE Biriminde MEB' e bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi'ne bağlı olarak oluşturulmuş olan Bilimsel Araştırma İzni Değerlendirme Komisyonu 07/05/2014 tarihinde Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesi AR-GE Biriminde toplanarak başvuru hakkında gerekli incelemeyi yapmış olup, söz konusu anket çalışmasının Müdürlüğümüze bağlı muhtelif ilkokul Müdürlüklerinde okul idaresinin de izni alınarak uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ali Rıza EKMEKYAPAR
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
08/05/2014

Ahmet BAĞLITAŞ
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Elektronik İmza
ile Ayrıdır.
08.05.2014

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 393e-375b-3f68-84d1-9331 kodu ile yapılabilir.

Zübeyde Hanım C. Hükümet Konağı Yanı 23100 /ELAZIĞ
Elektronik Ağ: <http://elazig.meb.gov.tr>
e-posta: elazigmem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: H.YAŞAR- VHKİ
Tel : (0 424) 238 50 24
Faks : (0 424) 233 36 70

ÖZGEÇMİŞ

09/12/1966 tarihinde Pertek'te doğdum. Lise eğitimini Elazığ'da tamamladım. Çukurova Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldum. Yurdun değişik yerlerinde sınıf öğretmeni olarak görev yaptım. Şu an Elazığ İli'nde Koç İlköğretim Okulu'nda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktayım.